No. 37. Donderdag 9 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Indologische Leergang van het Koloniaal Instituut.

Verschenen is het programma voor den achtsten Indologischen leergang der afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, welke zal worden gehouden van 13 Sept.—11 Dec. 1920. De hoofdzakelijke inhoud laten we hieronder volgen.

Door het Koloniaal Instituut is een Indologische leergang ingericht ten dienste van hen, die eenige kennis wenschen op te doen omtrent Nederlandsch-Indië in verband met een toekomstige werkkring daar te lande of in verband me den wensch om te worden opgeleid in enkele vakken van wetenschap, welke op Nederlandsch-Indië betrekking hebben.

Deze leergang kan bezocht worden door personen van verschillenden leeftijd en met uiteenloopende vooropleiding, staande het ter beoordeeling van den, met de leiding belasten, hoogleeraar-directeur der afdeeling Volkenkunde of iemand in staat geacht kan worden den leergang te volgen. In de eerste plaats is gedacht aan het bijbrengen van eenige kennis omtrent Nederlandsch-Indië aan hen, die bestemd zijn om te worden tewerkgesteld bij Indische ondernemingen van handel, landbouw en nijverheid, maar ook andere belangstellenden zullen den leergang kunnen volgen. Het is bekend, dat hoe langer hoe meer de wenschelijkheid blijkt om eenigszins onderlegd omtrent plaatselijke toestanden en verhoudingen een werkkring in de koloniën te aanvaarden. Van regeeringswege is er herhaaldelijk de nadruk op gelegd, dat de opleiding der assistenten op de ondernemingen van landbouw en nijverheid te wenschen overlaat en dat een juiste wijze van optreden tegen de Oostersche werklieden noodig maakt het bezitten van eenige kennis omtrent den aard en de zeden der arbeiders en omtrent de voorschriften der arbeidswetgeving en van het arbeidscontract. Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu bij Inlanders en Vreemde Oosterlingen het gevoel van eigenwaarde hoe langer hoe meer ontwaakt, is het meer dan ooit wenschelijk, dat eene oordeelkundige aanraking tusschen Westerling en Oosterling plaats vindt. In het algemeen kan worden gezegd, dat het thans voor ieder, die een kolonialen werkkring bekleedt, noodzakelijk is zoo goed mogelijk bekend te wezen met land en volk, en met de bestuursvoorschriften van de kolonie, waarin men werkzaam is.

Het is dan ook een verblijdend verschijnsel, dat de instelling van den leergang groote instemming heeft gevonden bij vele besturen der voornaamste handels- en cultuurondernemingen, die van de gezindheid hebben doen blijken om, voor een werkkring in Indië bestemde, jongelieden den Indologischen leergang te doen vol-

gen. Van de zijde der genoemde ondernemingen is het een groot voordeel genoemd, dat een jongmensch, in Nederland voor zijn Indischen werkkring voorbereid, naar Nederlandsch-Indië vertrekt, zoodat hij daar, eenigszins met land en volk vertrouwd, aankomt en later gemakkelijk op den verkregen grondslag kan voortbouwen. De voor het volgen van den driemaandelijkschen leergang bestede tijd en de financiëele steun, die sommige jongelieden daarvoor wellicht noodig zullen hebben, zouden in Indië ruimschoots rentegevend blijken te zijn, omdat een grondslag zou zijn gelegd voor een goede aanraking met Inlanders en Vreemde Oosterlingen.

Zij beseffen verder, dat de Indische bestuursambtenaren, wier medewerking met de Europeesche ondernemers zoo nuttig is voor de ontwikkeling van Indië's hulpbronnen, terecht kunnen verwachten, dat die ondernemers voortaan alleen zullen laten uitkomen behoorlijk voorbereide jongelieden, zoodat misverstanden en botsingen met hun vaak treurige gevolgen zooveel mogelijk worden voorkomen.

De Indologische leergang wordt tweemaal 's jaars, voorloopig in het gebouw Keizersgracht 690 te Amsterdam, gehouden, zoowel van midden Maart tot midden Juni als van midden September tot midden December.

Voor de zeven, tot nu toe gehouden, Indologische leergangen waren er 426 ingeschrevenen (o. w. 42 dames), van wie 285 voor den geheelen leergang. Bovendien voor één of meer vakken 141 ingeschrevenen, in dier voege, dat de lessen in Volkenkunde van den Indischen Archipel zijn gevolgd door 382, in Maleisch door 382, in Tropische Gezondheidsleer door 300, in Koloniaal-maatschappelijke toestanden door 297, in Koloniale Voortbrengselen door 295, in Aardrijkskunde van Ned.-Indië door 291 en in Staatsinstellingen door 288 leerlingen.

Van de 426 ingeschrevenen waren bestemd voor een werkkring bij ondernemingen van landbouw, handel en bankwezen in Ned.-Indië 210; artsen 80; officieren 65; van verschillende beroepen 71.

Blijkens den rooster wordt dagelijks gedurende twee lesuren onderricht gegeven, terwijl tevens de nadruk wordt gelegd op eigen studie onder leiding van het onderwijzend personeel en op het bezoeken van musea en koloniale instellingen.

Aan het einde van elken leergang wordt aan de daarvoor in aanmerking komende leerlingen door den hoogleeraar-directeur der Afdeeling Volkenkunde een getuigschrift uitgereikt, ten bewijze d tazij den leergang met voldoenden of wel met goeden of zeer goeden uitslag hebben gevolgd.

Het onderwijs omvat de navolgende leervakken, waarin dus per driemaandelijkschen leergang ongeveer 26 voordrachten per leervak worden gegeven:

1. Inleiding tot de Volkenkunde van den Indischen Archipel.
2. Inleiding tot de Aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië.
3. Eenige kennis van het Maleisch.
4. Eenige kennis van koloniaal-maatschappelijke toestanden.
5. Inleiding tot de Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië.

Bovendien worden per driemaandelijkschen leergang voordrachten gehouden over elk der volgende onderwerpen:

a. Tropische gezondheidsleer;
b. Koloniale Voortbrengselen;
c. Zoonoodig voordrachten over andere koloniale onderwerpen.

Er zal gelegenheid bestaan voor het volgen van de voordrachten over enkele der genoemde onderwerpen, doch slechts het met voldoenden of goeden uitslag volgen van den volledigen leergang kan aanleiding zijn tot het verkrijgen van het hoogergenoemde getuigschrift.

De achtste leergang wordt geopend op Maandag 13 September 1920.

Men kan zich voor den leergang laten inschrijven ten kantore van de Afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, Keizersgracht 690 te Amsterdam, tegen storting van *f* 25.—. Voor het volgen van afzonderlijke leervakken wordt *f* 5.— per leervak gestort.

Leergangen Volksuniversiteit.

In de lijst der leergangen van de Volksuniversiteit voor het aanstaande winterseizoen te 's-Gravenhage, troffen ons de volgende belangrijke onderwerpen met betrekking tot Nederlandsch-Indië:

De voornaamste volken van Sumatra en Westl. eilanden, M. Joustra, archivaris van het Bataksch Instituut te Leiden.

Inleiding, algemeen overzicht dier volken; hun aantal, woonplaats, groote verschillen in beschavingstoestanden. De Atjehers. — De Niassers. — De Bataks. — De Minangkabauers. — De Zuid-Sumatraansche volken.

Dinsdag 8 uur, elke week. Aanvang 5 October. 10 lessen.

De beteekenis van het Christendom voor de Animistische stammen, Dr. J. W. Gunning, Zendingsdirector te Oegstgeest.

1. Animisme. — 2. Invloed van het animisme op gezin, maatschappij en staat. — 3—8. Pogingen tot Evangelisatie: a. Compagniestijd, b. N. Guinea, c. Minahassa, d. Midden Celebes. — 9—10. Conclusies: a. maatschappelijke en politieke gevolgen der Evangelisatie, b. algemeene geestelijke en speciaal godsdienstige gevolgen der Evangelisatie.

Zatermiddag 3 uur, elke week. Aanvang 9 October. 10 lessen.

Petroleum, C. W. A. van Bergen, chef van den inwendigen dienst bij de Bataafsche Petroleum Mij. te 's-Gravenhage.

1. Geschiedenis. Mijnrechten. Maatschappijen. Opsporing. 2. Exploitatie (het boren, het pompen). — 3. Transport van ruwe olie. Verwerking van ruwe olie tot producten. — Onderzoekingsmethoden. Verpakking. Verscheping. Verkoop. — 5. Bijproducten. Het aanwenden van petroleumproducten. Algemeene statistische gegevens.

Donderdag 8 uur, elke week. Aanvang 13 Januari. 5 lessen. Toegelicht met lichtbeelden en preparaten.

Deze leergang wordt gehouden in het gebouw der Bataafsche Petroleum Mij., Carel van Bylandtlaan 30.

De Inlandsche beweging in Indië, J. E. Stokvis, oud-hoofdredacteur van de „Locomotief" te 's-Gravenhage.

1. Inleiding. — 2. Boedi Oetomo. — 3. Sarekat Islam. — 4. Indische Partij. — 5. Onderlinge verhouding. — 6. De houding der Regeering. — 7. Karakter. — 8. Ontwikkeling der beweging. — 9. Optreden en invloed. — 10. Vooruitzichten.

Maandag 8 uur, elke week. Aanvang 10 Januari. 10 lessen.

De zalen, waar de leergangen gegeven worden, zullen nader worden bekend gemaakt.

De leergangen vangen aan precies op het aangegeven uur; de deuren worden gesloten zoodra de leiders hun lessen hebben aangevangen.

Wijziging van den treinenloop kan oorzaak zijn, dat het aanvangsuur van enkele leergangen eventueel iets moet worden vervroegd; den deelnemers wordt dan daarvan tijdig bericht gezonden.

Het lesgeld voor ieder leergangnummer is voor alle afdeelingen gelijk. Er zijn drie tarieven van lesgeld.

1e klasse *f* 5.—
2e klasse „ 3.50
3e klasse „ 2.—

Voor leergangen van zes lessen of minder wordt de helft van dit tarief berekend.

Ieder deelnemer kiest zelf, naar gelang van zijne financieele draagkracht, de klasse, waarin hij meent bij te behooren. Aangezien de kosten der leergangen bij lange na niet gedekt worden door de opbrengst der lesgelden, wordt iedere hoorder beleefd verzocht, nauwgezet te overwegen in welke klasse hij behoort. Deze regeling der tarieven is uitsluitend gemaakt ten einde allen, die voorlichting zoeken, tot het volgen der lessen in staat te stellen.

Personen beneden 18 jaren worden niet tot de lessen toegelaten.

Leden van arbeiders-vakvereenigingen, aangesloten bij de Volksuniversiteit, betalen na vertoon van hun bewijs van lidmaatschap, een verminderd lesgeld.

Toegangskaarten worden afgegeven na invulling der statistiekkaart.

De toegangskaarten zijn strikt persoonlijk en moeten telkens bij den ingang van het leslokaal worden

getoond. Slechts door den eigenaar geteekende kaarten zijn geldig. In geval van ongeoorloofd gebruik eener kaart wordt deze ongeldig verklaard, zonder dat eenige restitutie van betaalde gelden plaats vindt. De houder kan bovendien voor korteren of langeren tijd van het recht tot het verkrijgen van toegangskaarten worden uitgesloten.

Toegangskaarten zijn vanaf 15 September te verkrijgen uitsluitend aan het Secretariaat: Hooge Nieuwstraat 4a (geopend van 's morgens 9.30 tot 12.30 uur en 's namiddags van 2 tot 4.30 uur. Zaterdag alleen van 9.30 tot 12.30 uur).

Propagandatocht naar Vlissingen

op 18 en 19 Augustus l.l. door Douairière W. C. Clifford Kocq van Breugel en de Heer L. Visser uit Breda.

Na de tochten naar Tilburg, 's-Hertogenbosch en Bergen op Zoom hebben wij gemeend ook Zeeland met het doel en streven van de Ver. Oost en West meer bekend te moeten maken. Te dien einde hielden wij voorstellingen (twee matinées en twee soirées) in het Bellamy-bioscooptheater, met de Indische kunstfilms van het Koloniaal Instituut en de door de Ver. „Nederland in den Vreemde" gracieuselijk voor dit doel afgestane 4 series harer mooie Indische films.

Reeds het proefdraaien, voor de Vlissingsche Courant als repetitie-matinée aangegeven, was een succes. Tegen zeer laag entrée werd den schoolkinderen deze matinée aangeboden, die daarvan in ruime mate met hun geleiders gebruik maakten. Het woelige, jeugdige publiek zat als muisjes zoo stil te luisteren naar de uitlegging, die de heer Visser gaf van de beelden op het doek. Spreker, die jarenlang aan het onderwijs in Indië verbonden is geweest, deed dit op keurige, zeer duidelijke wijze.

Vertoond werden: een reis langs den Tjiliwong, Batavia, Soerabaya, Djocjacarta, het Batikken, het Weven der Inlandsche vrouwen, verschillende cultures, als Paddi, Rubber, Koffie, enz. Mahomedaansche gebruiken, de Viering van den Gerebeg Moeloed met den schitterenden optocht der Edelen en ontvangst bij den Soesoehoenam van Djocdjocarta, de dansen der Serimpies en meerdere andere interessante films. Dit alles trok ook in Vlissingen weder onverdeelde belangstelling. Vooral de matinée (op 19 Aug.) aan het geheele garnizoen van Land- en Zeemacht tegen overeengekomen laag entrée, deed prettig aan. Het was mij een genot, om aan al die jonge landsverdedigers en hunne vrouwen en meisjes in mijn voorwoord er op te wijzen, van hoe groot belang het voor alle Nederlanders is, om meer deze kennis te vergaren, omtrent alles, wat daarginds in dat groote eilandenrijk aan den anderen kant van den oceaan, in „Groot-Nederland" gebeurt en welke rijke producten uit die kolonies betrokken worden. Maar al te gering is tot heden de belangstelling hier te lande voor de Groote Oost; onbegrijpelijk van een volk, dat reeds eeuwen lang de tweede koloniale mogendheid in Europa is. Hoe grootsch dit tropenland is, werd op uitstekende wijze op het doek gedemonstreerd.

Na er op gewezen te hebben, hoe wenschelijk en noodig het is, om den band tusschen Nederland en Ned.-Indië hechter te maken, o.a. door het uitzenden van bekwame werkers in alle branches: technici, doctoren, onderwijskrachten, ingenieurs, archeologen en planters, enz., enz., ten einde den rijken bodem, de schatten van mineralen en plantaardigen aard te ontginnen en met westersche krachten het ontwakende Oosten te helpen en te steunen in zijn drang naar ontplooiing en ontvoogding. Ik wekte de aanwezigen op, om, indien zij in de gelegenheid kwamen om hun toekomstige levenstaak in de koloniën te kunnen vinden, zij die gelegenheid niet moesten laten voorbijgaan, maar goedsmoeds trekken naar dat land van schitterenden zonneschijn en prachtige natuurtafereelen, die zij straks op het doek aan zich voorbij zagen zien trekken, door onzen bekwamen secretaris, den heer Visser, met een verklarend woord verduidelijkt. Het mocht mij gelukken aan het eind mijner toespraak het enthousiasme bij mijn toehoorders op te wekken, want op geestdriftige wijze werd een driewerf hoera op onze hooge Landsvrouwe aangeheven en ook op mijn verzoek met mij staande het Wilhelmus gezongen. Ook aan het begin der eerste soirée liet ik een inleidend woord hooren en de goedbezette zaal werd met enthousiasme bezield en uitte deze gevoelens op echt vaderlandsche wijze, evenals de militairen den middag te voren.

Door het stormweer en den stroomenden regen lieten velen zich weerhouden om op de 2de soirée te komen, erg jammer, daar deze een vervolg van de vorige was. Jammer voor den heer Visser, onzen wakkeren medewerker, jammer voor de Vereenigingskas, die hierdoor een déficit opleverde.

Gelukkig hebben wij wel eens andere, meer gunstige ervaringen opgedaan, daarom zullen wij ons niet laten ontmoedigen, doch hopen ook op beter financieel succes een volgenden keer.

Douair. W. C. CLIFFORD VAN BREUGEL—ROELOFS,
Presidente der Afdeeling Breda.

Persoverzicht.

In „Het Vaderland" van 1 dezer lezen wij omtrent

Een Europeesche militie in de gewesten buiten Java.

Men is besloten ook in de buitengewesten de Europeesche militie in te voeren. Tal van streken zijn geheel van troepen ontbloot en op een totale troepensterkte buiten die van c.a. 10.000 man is een versterking met 4500 man niet onbelangrijk te achten.

Die versterking zal na 13 jaren vermoedelijk zijn te bereiken, waarbij werd uitgegaan van een jaarlijksche toeneming met 4½ pCt. der Europeesche bevolking in de buitengewesten. Na bedoelde 13 jaren zal elk jaar een geoefende klasse naar den landstorm overgaan.

Kan men dus in het algemeen de instelling eener Europeesche militie voor de buitengewesten als een landsbelang beschouwen, vooral met het oog op het bewaren van orde en rust, voor Sumatra heeft zij de meeste beteekenis. Niet minder dan 2800 man van de geheele sterkte vullen dat eiland en omliggende eilanden.

Voor Sumatra's Oostkust zal zelfs een deel der militie tot strijder-wielrijders worden afgericht, naast de militie-infanterie-afdeelingen (met marechausseekarabijn en dito klewang) en mitrailleurs. De bijzondere positie die Poeloe Weh en Amboina voor de verdediging van Indië innemen, zullen maken, dat voor die eilanden ook gerekend is op de opleiding van artilleristen.

Van zelf dat het gering aantal Europeanen in menig deel van den Archipel voor eerste oefening niet zonder bezwaren is.

Men ziet zich dan ook genoodzaakt voor die oefening de menschen elders samen te trekken.

Gemeld vinden we voor plaats van oefening: Medan voor Atjeh en Sumatra's Oostkust; Fort de Kock voor Tapanoeli en Sumatra's Westkust; Buitenzorg voor de Lampongs, Billiton en West-Borneo; Amboina voor Amboina, Ternate en Nieuw-Guinee; Malang voor Timor, Bali en Lombok en Z. en O. Borneo. Ten slotte Makassar en Celebes en Onderhoorigheden, en Menado voor Menado. Overigens is voor Benkoelen, Palembang, Djambi, Riouw, Banka ter zake nog geen beslissing genomen.

Nog zij vermeld, dat de gewone bemoeiingen met de Europeesche militie opgedragen zullen worden aan de gewestelijke en plaatselijke commandanten en anders aan de commandanten der divisies gewapende politie, alsmede aan de aanwezige officieren van gezondheid. Het streven is geweest de militie zoo goedkoop mogelijk te houden, waarmede de nog resteerende schutterijen te Padang en Makassar zullen

worden geheven, zoodra de inlijving heeft plaats gevonden. Die te Amboina, Saparoea, Ternate en Menado, grootendeels bestaande uit Inlandsche burgers, blijven voorloopig bestaan.

De opkomst voor eerste oefening zal plaats hebben in Maart 1922 voor 8½ maand.

* * *

De „Nieuwe Courant" meldt over de

Spoorwegaanleg op Sumatra.

Uitgebreide plannen bestaan er op dit gebied. Ruim 2700 K.M. nieuwe lijnen vinden we in de Mededeelingen (1) opgesomd.

Daaronder: een lijn van Sibolga naar Padangsidempoean en verlenging daarvan naar Penjaboengan en verbinding met den Deli-spoorweg en met Pakanbaroe. De lijn Sibolga—Padangsidempoean is reeds in aanleg.

Bovenbedoelde verbinding met den Deli-spoorweg wordt thans gedacht langs den zeer grooten omweg over Kota Pinang. De onmogelijkheid om de verbinding van de Oost- met de Westkust via het Tobameer te bewerkstelligen, moet thans vast staan.

Het heet, dat de terreinmoeilijkheden aan het Tobameer de lijn enorm kostbaar zouden maken. Doch ook zal het nieuwe verbindingstraject, voor zoover ons bekend, door streken voeren, welke vele buitengewone werken voor den spoorwegaanleg zullen vereischen.

Zoo in Zuid-Assahan wegens de talrijke bovenrivieren, die overbrugd zullen moeten worden; de lage en drassige terreinen in het te doorsnijden binnenland van de landschappen Bilea en Kota Pinang. Terwijl de bovenstreken van dit laatste landschap als 't ware één heuvelland zijn.

Dit heuvelland schijnt men te willen omgaan. Van Kota Pinang, de residentie eertijds van den Iang di Pertoean, toch is de spoorweg Zuidwaarts gedacht naar Rasau. Zoodat men reeds daar Padang Lawas zal binnendringen om, denken we, den loop van de Baroewen opwaarts volgende, de lijn door te trekken via Goenoeng Toea naar Padangsidempoean.

Het traject Kota Pinang—Rasau, een afstand van 5 à 6 uur gaans, zal deels door uitgestrekte wouden, deels door woestijnen met alangs leiden.

Het zou voor deze streken een uitkomst zijn, wanneer een spoorweg dat binnenland kwam openen. We weten niet veel meer van het landschap Kota Pinang dan uit het reisverhaal van controleur Larive, dateerende van 1872. Zou het er thans beter zijn gesteld en de sympathieke bovenlandsche bevolking de meerdere belangstelling van het Gouvernement genieten, waarom zij in haar nooden en angsten voor vijandige naburen voor bijna een halve eeuw zoo dringend vroeg?

* * *

Commandant Umbgrove.

De nieuwe commandant der zeemacht, schout bij nacht W. J. G. Umbgrove, heeft bij de aanvaarding van het bevel over de Zeemacht in Nederlandsch-Indië een dagorder uitgegeven, waaraan het volgende is ontleend:

„Het is U allen bekend, dat de Marine in een hoogst droevigen staat verkeert.

Buitengewoon groote moeilijkheden gedurende de mobilisatiejaren met den aanbouw ondervonden, opvaren van het te geringe materieel waaraan niet was te ontkomen, omdat de neutraliteit gehandhaafd moest worden, overgroote inspanning van het personeel, gebrek aan waardeering voor de buitengewone plichtsbetrachting en toewijding van dat personeel, dat alles heeft — het kon wel anders — aanleiding gegeven tot een hevige reactie, die de oorzaak is geworden van een groot verloop.

Toen maatregelen tot herstel, zoowel op materieel als personeelsgebied, zich langer lieten wachten dan gewenscht was en verwacht werd, openbaarde zich een groote moedeloosheid en werd de uittrede van het personeel onrustbarend; het gebrek aan werkkrachten in de burgermaatschappij en de steeds stijgende loonstandaard maakten het uittreden gemakkelijk.

Het kan op dezen voet niet doorgaan; het gebrek aan officieren is reeds zoo buitengewoon nijpend, dat maatregelen beraamd om tot betere toestanden te komen niet uitgevoerd konden worden.

Dit alles is U in hoofdtrekken bekend.

De reden waarom ik U dit droevig beeld nog eens voorhoud is, dat ik de overtuiging heb, dat wij op het laagste punt zijn aangekomen, mits dat Gij als het levende deel der Zeemacht op Uwen post blijft en verdere afbrokkeling voorkomt.

De gronden, waarop deze mijne vaste overtuiging berust, zijn:

De minister van Marine heeft mij voor mijn vertrek de meest stellige verzekering gegeven, dat de regeering er niet aan denkt de marine te liquideeren en dat zij verder afbreken van de Marine met kracht zal tegengaan. De moeilijke financieele omstandigheden, waarin de regeering verkeert, de noodtoestand, waarin de Marine zich bevindt, maken het noodzakelijk met een niet te groot maar afgerond plan te beginnen, dat een degelijke grondslag zal zijn voor verderen uitbouw.

Verder kan ik verklaren, dat de komende Marine zal worden opgebouwd op een militair juiste basis. De in Nederland reeds aan het werk getogen vlootcommissie zal op korten termijn werken, omdat er geen verschil van meening is omtrent het thans mogelijke en noodige.

Verschillende verbeteringen den laatsten tijd in de levensomstandigheden van het personeel aangebracht, wijzen op de ernstige aandacht aan dit punt gewijd en maken een uittreding om deze reden niet meer noodzakelijk.

Een land als Nederland, met zijn groot eilandenrijk in deze gewesten, kan niet buiten een behoorlijke zeemacht. De regeering is hiervan doordrongen en de publieke opinie in Indië meer dan in Holland erkent de noodzakelijkheid, terwijl er in Holland kenteekenen zijn, die op eene kentering ten goede wijzen. Maar alle pogingen zijn gedoemd om te mislukken, wanneer — en dit geldt in de eerste plaats de officieren, waarvan men mag verwachten, dat zij op hun post zouden blijven en die helaas het hardst zijn weggeloopen — er geen paal en perk wordt gesteld aan het verloop. Blijft dit zoo doorgaan, dan zijn wij het die liquideeren en zal de ondergang te wijten zijn aan kleinmoedigheid, gebrek aan liefde en toewijding van het personeel en in de eerste plaats van de officieren, hoewel erkend moet worden, dat er vele redenen zijn, waaruit die stemming onder het personeel verklaard kan worden.

Hoewel de toestand voor het oogenblik allerbedroevendst is, heb ik, die mijn heele leven aan de Marine heb gegeven, gemeend ernstig in mijn plicht tekort te schieten, als ik het bevel over de zeemacht in Nederlandsch-Indië niet had aanvaard.

Op U allen, die toch uit liefde de Marineloopbaan hebt gekozen en in de eerste plaats geldt dit weer de officieren, doe ik een zeer dringend en krachtig beroep, volgt mijn voorbeeld, blijft op Uw post, verlaat onze Marine niet in Hare uiterst moeilijke omstandigheden, helpt mede aan den bouw, steunt de regeering; doet Gij dit niet, dan wordt herstel vrijwel onmogelijk."

* * *

De Java-Bode schrijft omtrent het aftreden van den Gouverneur-Generaal:

Naar aanleiding van de onjuiste berichten in de laatste dagen verspreid omtrent het vertrekken met verlof naar Nederland van den Gouverneur-Generaal, kunnen wij mededeelen, dat de Landvoogd het voornemen heeft in de maand Februari 1921 zijn hooge ambt neer te leggen en naar Europa te vertrekken.

[1] Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang (Afgesloten 1 Jan. 1920), Landsdrukkerij. Weltevreden 1920.

De huidige koers in Indië.

L. F. Schrijft in „Het Volk":

Schijnbaar om den tegenwoordigen Landvoogd in N.-I. te verdedigen, maar inderdaad met het doel om hem naar beneden te halen, daar men liefst zoo spoedig mogelijk van hem verlost wil zijn en hoopt op een man met een ijzeren vuist, is het „Handelsblad" van 25 Mei j.l. een twistgeschrijf begonnen met „De Sumatra Post" (redacteur Vierhout) te Medan.

Laatstgenoemd blad had de meening geuit, dat de Gouverneur-Generaal geheel op de hoogte geweest was van de stroomingen in de Inlandsche wereld en voorzien had de feiten, als die van Koedoes en Garoet, zich wel moesten voordoen.

Neen, zegt het „Handelsblad", zoo'n synicus is de man, die te Buitenzorg zetelt, niet. Woordelijk schrijft hij verder:

„Wij denken in dit opzicht beter van graaf van Limburg Stirum, wiens „schander en wijs" beleid wij meenen te moeten toeschrijven aan gemis van het juiste inzicht, ten gevolge van onkunde en de groote fout voor een op zoo hoogen post geplaatst man, om de adviezen, die hem bereiken, en de raadslieden, die hem omringen, niet op hunne juiste waarde te kunnen schatten".

Ja, ja, het „Handelsblad" denkt veel beter van graaf van Limburg Stirum. Het is, in een paar woorden gezegd, volgens het „Handelsblad" geen cynicus, maar een prul. En geloof maar, dat ze hem allang hadden weggekeken, als ze een goed plaatsvervanger voor hem hadden, als b.v. olie-Colijn niet in de olie zat.

Wij voor ons evenwel gelooven, dat de „Sumatra Post" het niet zoo erg mis had, al dwepen we in geen enkel opzicht met den huidigen Gouverneur-Generaal, die sedert November 1918 heelemaal omgedraaid is. Zeer stellig wist men ook voor dien tijd wel hoe het met de Inlandsche beweging stond en als men er niet tegen inging, was het om dezelfde reden, waarom men in November 1918 hier niemand vervolgde. Men dorst niet.

Eerst na dien heeft men moed gevat en schreef een, nu van het hoogste kollege uitmakend lid, tevens vertrouweling van den Gouverneur-Generaal:

„Abdoelmoeis en Tjokroaminoto......" doen zich voor als de edeldenkende, goed en bloed daarvoor overhebbende verdedigers van den vertrapten Javaan, maar zij zijn voor ¾ niet anders dan zelfzuchtige, verwaten haters van den Hollander, van den rijkere, van het gezag, tot zij zelf dit gezag in handen hebben. En let dan eens op wat er gaat gebeuren.

Het zal niet zoo heel lang duren, of het gezicht op dergelijke beminde discipelen van Rinkes en Hazeu, op dergelijke godsvrienden in den Volksraad, — zal door een beetje krijtlicht den Rembrandtieken luister verliezen, welke „helden", „brave soldaten im Befreiungskriege der Menschheit", tot dusver omstraalt.

Men ziet het, zij, die dagelijks het oor van den Landvoogd hadden, wisten, of meenden althans wel te weten, hoe de zaken stonden en men kan moeielijk aannemen, dat zij hun chef niet op hun manier hebben ingelicht.

Maar ook niet, dat deze voor hun inlichtingen doof bleef, want reeds lang te voren had de door hen zoozeer gehate Rinkes afgedaan en werd Dr. Hazeu het leven hoe langer hoe moeilijker gemaakt, tot ook de laatste strijdensmoede het bijltje er bij neer gelegd heeft.

Waar deze hoogstaande man, die steeds flink opgekomen is voor de rechten der Inlanders en wiens heengaan evenals dat van Snouck Hurgronje, een ramp voor Indië moet genoemd worden, reeds in Nederland is aangekomen, mogen we hopen, dat spoedig een tip althans van den sluier, die dit heengaan bedekt, zal opgelicht worden en het Nederlandsche volk kennis zal kunnen nemen van de intriges, die het hebben bewerkt.

Goed zal het evenwel zijn reeds nu een paar staaltjes van de ondervonden tegenwerking te vermelden.

Uitdrukkelijk zij tevoren vermeld, dat ze niet van Dr. Hazeu vernomen zijn, maar niettemin volkomen vertrouwbaar. Op z'n dagelijksche fietstochten, o.a. langs het land Struiswijk (een der vroeger met opgezetenen en al aan particulieren verkochte stukken van het staatsdomein), vernam dr. Hazeu herhaaldelijk klachten over het opdrijven der belastingen, die de opgezetenen, nu niet aan den Staat, maar aan den landheer, moesten opbrengen.

Hij meldt dit aan den betrokken bestuursambtenaar, maar het wordt ontkend. Daarop wendt hij zich tot den resident van Batavia, de Roo de la Faille, die het met z'n vriend van der Marel (nu resident van Cheribon) zoogenaamd onderzoekt, maar ook ontkent. „De heffingen zouden overeenkomen met een register in 1917 aangelegd."

Dr. Hazeu vraagt nu van de betrokkenen de belastingboekjes en toont daarmee aan, dat b.v. belastingen van ƒ 5 op ƒ 25, van ƒ 6 op ƒ 30 en van ƒ 12 op ƒ 50 à ƒ 60 gebracht zijn. Hij zendt nu die boekjes aan resident de Roo (nu Raad van Indië) op en deze moet nu verklaren, dat het zooeven genoemde register van 1917, waarmee die heffingen zouden overeenstemmen, niet bestond!!

Men had het vergeten aan te leggen! Maar toch, de landheer moest meer verponding betalen, dus was het billijk, dat de hooge belasting door de opgezetenen betaald werd. Barbertje moest toch hangen, dr. Hazeu werd met een kluitje in 't riet gestuurd en sloeg natuurlijk een figuur als modder tegenover de uitgezogen Inlanders.

In een ander geval kwam het dr. Hazeu ter oore, dat een der kontroleurs in de Preanger regentschappen Inlandsche meisjes benaderde en de meisjesscholen daardoor leegliepen.

Hij geeft den afdeelingschef hier kennis van, maar, 't wordt eentonig, deze ontkent.

De zaak wordt met hetzelfde gevolg bij den resident voorgebracht. Nu noemt Hazeu gevallen met name.

Er volgde nu een kwasi-onderzoek en de assistent-resident kwam te weten, dat een nichtje van de vrouw van den regent bij Hazeu, als huisgenoot, opgevoed werd.

En natuurlijk werd die vrouw (de raden ajoe van den regent) nu bewerkt en moest die een brief schrijven, dat het niet waar was.

Dr. Hazeu liet het er evenwel niet bij. Hij brengt nadere bewijzen. En de kontroleur werd gestraft?

Neen, hij werd bevorderd tot gewestelijk sekretaris!

Is het èn voor Hazeu èn voor een bevolking, die haar dochter ten prooi ziet vallen aan lieden, wier handeling wordt gestraft met...... bevordering, niet om dol te worden en worden gevallen als Garoet en de haat, dien men ons algemeen toedraagt, hier niet door verklaard?

En als een bewijs, dat Hazeu reeds lang bij den Gouverneur-Generaal had afgedaan en deze zijn handelingen niet door het adviseurs-bureau, maar van kapitalistischen kant liet beheerschen, moge gelden het benoemingsbesluit van kapitein Muurling tot regeeringsgemachtigde en woordvoerder bij den Volksraad.

Daar deze benoeming algemeen, althans door de eenigszins vooruitstrevenden, werd afgekeurd, ging dr. Hazeu, zeer tegen zijn zin, maar terecht meenende zulks aan den goeden gang van zaken verplicht te zijn, op audiëntie om den landvoogd op het ongewenschte van die, toen nog a.s. benoeming te wijzen.

Uiterst koel werd hem evenwel medegedeeld, dat de benoeming vaststond en ook hier werden z'n goede bedoelingen en werkelijke diensten, die hij den lande wilde bewijzen, geheel misduid.

Is het dan, vragen we ten slotte, wonder, dat hij er eindelijk de brui van gegeven heeft, waar zijn stem, nu reaktie vooral ook in Indië troef is, toch die des roepende in de woestijn is en zou blijven?

Maar is het tevens, waar duidelijk blijkt, onder welke reactionaire invloeden de Gouverneur-Generaal staat en hoe schandalig slechts ingebrachte klachten worden onderzocht en behandeld, niet meer dan tijd, dat men overga tot het benoemen van koloniale in-

specteurs, die onafhankelijk van Indische invloeden, Kamers en Volksraad, kunnen rapporteeren hoe de toestand is en wat die vereischt?

Laat een enquête-commissie hier dr. Hazeu eens over hooren en laat dien eens gelegenheid gegeven worden, niet gebonden door een ambtseed, zich geheel te uiten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De opening van de Ind. Techn. H. S.

De opening der Technische Hoogeschool te Bandoeng, op 3 Juli j.l., zegt de „Loc." o.m., vormt een feit van beslissende beteekenis voor heel Indië. Beslissend in tweeërlei zin.

Ten eerste omdat, zoo ooit, nu het oogenblik is aangebroken voor Indië om op eigen terrein de wetenschappelijke krachten te kweeken, noodig voor zijn onstuimige ontwikkeling in maatschappelijken, economischen en technischen zin. „*Indië*" — zei de rector-magnificus der T. H. S., prof. ir. Klopper, bij de opening, „*Indië roept om werkers, die in zijn stoffelijke nooden kunnen voorzien......*" Die roep zal krachtiger klinken met de jaren en er zal een oogenblik komen — misschien is het al heel dicht bij — dat moederland noch buitenland meer de hoogere technische krachten kunnen leveren om in Indië te doen wat noodzakelijk moet worden gedaan. Zelfproductie van zulke krachten is dan een zaak van leven of dood.

Maar ten tweede is ook dáárom het feit van heden beslissend, omdat nu staat te bewijzen of Indië inderdaad en metterdaad bij geboden gelegenheid ook op kan leveren wat zoo gaarne wordt verwacht. Het blad wil daaraan niet twijfelen, maar ziet toch terdege in, dat het ook in dezen zin om een levenszaak gaat. Het hooger onderwijs aan Indonesiërs, tot dusver gegeven ver van hun ouderlijke stee, heeft menige teleurstelling gebracht, welke het waarlijk niet noodig is te verbloemen. Maar nu gaat dan blijken, of een werkelijk bevredigend deel der inheemsche bevolking van Insulinde geneigd en geschikt is tot hooger onderwijs, noodig om op het peil van den tijd deel te nemen aan de leiding van 's lands ontwikkeling. Geen twijfelzucht verzwakke den ernst van deze proef, maar geen onverschilligheid ook doeme haar tot mislukking. Men heeft te beseffen, dat het nu geldt de gegrondheid van een luid klinkend verlangen met de eigen daad te bewijzen.

Niet onder betere voorteekenen kon de drempel tot de Indische Hoogeschool worden overschreden, dan thans is geschied. Indië staat als 't ware te wachten op de krachten, die door de eerste hoogere opleiding in het land zelf zullen worden afgeleverd. Deze eerste studie is er dus al dadelijk een met een duidelijk en belovend verschiet. De kranige nestor Ir. Van Sandick noemde het „een teeken des tijds, dat de eerste stap tot universitair-academisch onderwijs in Indië gaat in de richting der ingenieurswetenschappen". Het is de almachtige praktijk, die het juist zoo heeft beschikt, dat het eerste Indische hooger onderwijs geen krachten gaat leveren, die met den doctoralen bul in de portefeuille maar moeten zien of de maatschappij nu ook hun inspanning practisch waardeert, doch *hooger onderlegden, die terstond gelegenheid zullen vinden om onder loonende voorwaarden hun wetenschap dienstbaar te maken aan de praktijk.*

En tevens heeft prof. ir. Klopper kunnen getuigen, dat de directeur van onderwijs, onder wiens patronaat het universitaire onderwijs in Indië wordt ingeleid, een hooge opvatting van dit onderwijs en zijn beteekenis voor Indië koestert. De Ind. regeering is trouwens het heugelijk particulier initiatief op dit gebied met warmte tegemoet getreden en het was stellig geen fraze, toen de landvoogd, de T. H. S. openend, den stichters eere bracht door hun werk te noemen „een goede daad van Nederlanders, dubbel te waardeeren omdat zij anderen ten voetspoor kan dienen op een door ons nog te zeldzaam betreden pad." Men mag gelooven, dat de Ind. regeering met hart en ziel genegen staat tegenover deze belangrijke gebeurtenis op het terrein van den geest.

Het blad besluit: Zoo zijn de gegevens voor welslagen dan ten volle aanwezig. Aan Jong Indië thans om dit welslagen duurzaam te verzekeren.

Het Europeesch onderwijs in Indië.

Het „Soer. Hbl." bevat een open brief aan de Eur. ouders in Indië, welke brief een ernstige aanklacht bevat tegen de door de Regeering gevolgde onderwijs-politiek. Ook het „N. v. d. D." wees reeds herhaalde malen op de groote onbillijkheid welke aan die politiek ten grondslag ligt en op het groote gevaar, dat daardoor voor het Eur. onderwijs in Ned. Indië dreigt.

De inzender in het „Soer. Hbl." schrijft o.a.: Zich blindstarend op het, in hare oogen zoo grootsche ideaal, van een al-omvattend onderwijs aan de Inlandsche bevolkingsgroepen, onttrekt de Regeering steeds meer leerkrachten aan de Eur. school, waarbij zij zich nog niet bepaalt tot een keuze uit de middelmatige krachten, maar onverantwoordelijk de beste en meest ervaren onderwijzers weghaalt, voor wie het werk aan de Holl.-Inl. wordt aannemelijk gemaakt door het toekennen van een ongemotiveerde toelage. Niettegenstaande het tekort aan onderwijzend personeel steeds nijpender wordt, b l ij f t de Regeering voortgaan met het onttrekken van Eur. onderwijzers en onderwijzeressen aan hunne oorspronkelijke bestemming.

De briefschrijver wijst verder op het feit, dat er krachtig is geprotesteerd toen het onderwijs op de H. B. S. te Soerabaya in het gedrang kwam, maar hij dringt er op aan, dat uit heel Indië een protest moet opgaan van alle Eur. ouders, om de lagere school, het fundament waar alle voortgezet onderwijs op is gegrondvest, voor verval te behoeden.

Uitvoerig geeft schr. voorbeelden der heerschende wantoestanden en wijst hij er op, dat, als er geen verandering komt, de tijd niet ver meer af is, *dat de Europeesche ouders hunne kinderen weer op zeer jeugdigen leeftijd van zich af moeten zenden, om ze in Holland school te laten gaan.*

Dit moet in ieder geval worden voorkomen, zegt schr. ten slotte, en daarom worden de ouders in geheel Indië opgewekt om ouder-vergaderingen te beleggen en te protesteeren tegen de huidige onderwijs-politiek.

De Jaarbeurs.

Het bestuur van de Jaarbeurs schrijft aan de „Loc." o.m.: Is in Holland de steden-naijver betreffende de vestiging der Jaarbeurs geheel op den achtergrond geraakt, in Indië is men nog niet zoo ver. Niettegenstaande ieder begrijpt, dat de oprichting van particuliere Jaarbeurzen tot onnoodige en ongewenschte versnippering van geld en energie leiden moet, hoort men toch spreken van plannen tot oprichting van een Jaarbeurs in Soerabaya, van monsterkamers voor bepaalde goederen in Batavia. Het werd zelfs gesproken van permanente exposities. Het heeft er iets van weg, alsof men dergelijke zeer veelomvattende organisatorische instituten zoo maar even uit den grond stampen kan!

De fair in Bandoeng mag in ieder opzicht als geslaagd worden beschouwd. Er gaat een circulaire onder de deelnemers rond, die straks in ronde cijfers de resultaten van de eerste beurs zal aantoonen. Middellijk wordt dit welslagen echter reeds bewezen door de vele aanvragen voor ruimte op de tweede Jaarbeurs en — wat meer zegt — doordat verschillende firma's besloten grooter standplaats aan te vragen.

Reeds werd van verschillende zijden aangedrongen op de inrichting van permanente monsterkamers, welke aangelegenheid in de a.s. bestuursvergadering in behandeling zal komen. Verschillende aanvragen daaromtrent, o o k u i t h e t m o e d e r l a n d, zijn reeds binnengekomen. Zou men uit het

verloop van de eerste Ned. Ind. Jaarbeurs dus reeds kunnen begrijpen, dat de standplaats Bandoeng nog niet zoo slecht gekozen is, ook uit anderen hoofde valt het streven af te keuren dergenen, die deze plannenmakerijen tot het houden van jaarbeurzen enz., elders in Indië lanceerden, want meer is het toch niet. Ten eerste is het een dwaasheid tegenover de reeds bestaande van alle zijde gesteunde organisatie, ten tweede tegenover de regeering, die door haar financieele hulp getoond heeft met de Jaarbeurs te sympathiseeren en ten derde vanwege de tonnen, die reeds in verschillende gebouwen zijn vastgelegd, terwijl nog buiten bespreking gelaten wordt het reeds bestaande contact met zeventien buitenlandsche jaarbeurzen, enz.

Ten slotte is er nog een belangrijk vraagstuk en wel dat van de leiding en van het personeel. Het gebrek aan menschen, die zich geheel aan de organisatie van een dergelijke veel omvattende taak kunnen wijden is een factor van niet geringe beteekenis. Organisatoren loopen er in Indië nu eenmaal niet rond, terwijl ook de personeelsschaarschte, die bij de eerste Jaarbeurs reeds zulk een belangrijke rol heeft gespeeld, gezien het chronisch gebrek aan goede werkkrachten, een groot bezwaar oplevert.

En ten slotte, wat doet het er eigenlijk toe, nu de Jaarbeurs te Bandoeng is geplaatst. Juist de vestiging aldaar biedt enorme voordeelen, die geen enkele stad kan aanbieden. Zoowel centrale ligging in een goed klimaat als constante vestiging mogen in het stadium, waarin de jaarbeurs-organisatie zich thans bevindt, nooit worden toegelaten.

Handel en industrie moeten zich aanpassen aan de gedachte, dat ze eenmaal per jaar naar die stad trekken om daar te zien hetgeen Indië op verschillend gebied reeds presteert en nog presteeren kan. Die gedachte moet zich geleidelijk aan in de hoofden van betrokkenen vastzetten en dus als het ware ingroeien zoo goed als men elk jaar vacantie neemt. Dan kan het jaarbeurs-instituut bloeien tot heil van heel Indië.

Albino's.

De heer Zentgraaff schrijft aan het „Soer. Hbl." in een zijner interessante „R e i s b r i e v e n" uit Celebes: Het is opmerkelijk zooveel albino's men in enkele streken van de Minahassa ziet. Vooral in het meergebied-Tondano, Kakas-Rembokken- en in het Tomohonsche ziet men ze in veel grooter aantal dan elders in Indië. Zij, die beweren, dat het physiek van de bewoners der Minahassa geleidelijk achteruitgaat — vooral omdat een groot aantal der gezondste jongelui als militair, gewapend politiedienaar of voor den dienst der K. P. M. jaarlijks het land verlaat — vinden in zoover hierin een bevestiging hunner meening, dat het veel voorkomen van albino's in de Minahassa door de medici als een degeneratie-verschijnsel wordt beschouwd.

Intusschen deelde een medicus den heer Z. mede, dat hij het veelvuldig voorkomen van albino's in de eerste plaats weet aan het huwen in den te engen familiekring. Huwelijken tusschen volle neven en nichten zouden herhaaldelijk voorkomen; in tal van families kwam niet voldoende bloed.

Men noemde den heer Z .een sterk voorbeeld hiervan; het geldt een zeer bekende familie: Deze familie heeft vroeger reeds in te engen kring gehuwd; de opgave gaat echter niet verder terug dan tot den grootvader van het huidige geslacht. Deze, A te noemen, had twee zonen, B en C. B huwde met een vreemde vrouw, C met een vrouw uit een familie, waarin krankzinnigheid was voorgekomen. De twee kinderen, die C bij deze vrouw won, waren meisjes. Een van haar huwde met een zoon van B (dus volle neef en nicht). Zij schonk haar man twee zonen, van wie de eene albino was, de andere niet. Zij zelf (dus da moeder) stierf krankzinnig; haar zuster — de andere dochter van C — leeft nog, doch is geesteskrank.

Aldus het den heer Z. gegeven voorbeeld. Er zijn een paar andere families, die sinds geruimen tijd zeer veel onder elkaar huwen; herhaaldelijk een der W.'s met een K., en één der K.'s met een W. Beide families zijn ten nauwste met elkaar verbonden. In deze twee families moeten betrekkelijk veel albino's voorkomen.

In het district Kakas-Rembokken vindt men niet minder dan 36 albino's, doch dit haalt nog niet bij het aantal daarvan in Tomohon. Men schat het aantal albino's daar zelfs op circa 150. In een familie aldaar hebben vader en moeder beiden lichtblauwe oogen en een zeer blanke huid, doch zijn overigens zeer normaal; hun 5 kinderen echter zijn allen albino's.

Schr. werden nog tal van voorbeelden genoemd, hij meende zich als leek te moeten bepalen tot de verklaring, welke hij van medische zijde ontving over het opmerkelijke verschijnsel, dat zeker de aandacht zal hebben getrokken van reizigers in deze streken. Men voegde hieraan nog de mededeeling toe, dat het huwen in een zeer beperkten kring, dikwijls binnen de grenzen van twee of drie families blijvend, vooral ten doel had de versnippering van het familiebezit te voorkomen.

De giften der Stoomv.-Mij. „Nederland".

Ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan heeft de Stoomv. Mij. „Nederland" *f* 50.000.— uitgetrokken voor giften aan liefdadigheidsinstellingen. Naar het „Soer. Hbl." verneemt, zijn door haar agentschap in Indië de volgende giften uitbetaald, t.w.: de Ziekenverpleging „Ngemplak" *f* 5.000.—; het Resident Schippersfonds *f* 2.500.—; het Protestantsche Meisjesweeshuis *f* 1.000.—; de Jongens-Weesinrichting *f* 1.000.—; het Katholieke Meisjesweeshuis *f* 1.000.—; het Roomsch-Katholiek Ziekenhuis *f* 1.000.—; „Charitas" *f* 1.000.—; „Pro Juventute" *f* 1.000.—; Pa van der Steur *f* 1.000.— en de Roemer Visscher-Vereeniging *f* 750.— of totaal *f* 15.250.—.

UIT DE INDISCHE PERS.

De opleiding van de Inlanders aan de Technische Hoogeschool in Ned.-Indië. In de *Neratja* van 27 Mei 1920 beschouwt M. Z. het uitgebreid en belangrijk praeadvies, dat door de Technische Onderwijscommissie met betrekking tot de opleiding in Ned.-Indië van Civiel-, Bouwkundig-, Werktuigkundig- en Scheikundig Ingenieur is uitgebracht.

Daaruit blijkt, dat het in de bedoeling ligt in Ned.-Indië de Technische Hoogeschool op te richten op den voet van de Delftsche Technische Hoogeschool in Nederland en waarop alleen worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van het einddiploma eener Hoogere Burgerschool.

Nu hebben van af het jaar 1908 tot en met 1919 604 jongelieden dat diploma behaald, w.o. 508 Europeanen, 38 Inlanders en 48 Chineezen.

Verder waren van de jongelieden 11 van den leeftijd van 16 tot 17 jaar, 80 van 17 tot 18 jaar, 144 van 18 tot 19 jaar, 165 van 19 tot 20 jaar, 108 van 20 tot 21 jaar en 96 boven de 21 jaar.

Deze gegevens wijzen aan, dat de Inlanders nu juist niet zulk een groot profijt trekken van de Hoogere Burgerscholen, niettegenstaande dat onderwijsinstituut nu reeds 40 jaren in Ned.-Indië bestaat.

De Inlanders vestigen thans meer hunne aandacht op de Hollandsch-Indische scholen met een cursus van 7 jaren en aansluitende aan de Mulo-scholen met een cursus van 4 jaren met voorbereidingsklasse en ten slotte op de Algemeene Middelbare School van 3 jaren, waarvan het diploma gelijkwaardig is aan dat van een 5-jarige Hoogere Burgerschool.

De uitkomsten, welke deze Algemeene Middelbare School heeft opgeleverd, zijn nog niet bekend, doch wat men wel weet is, dat de jongelieden, die het diploma dezer school halen, boven den 18-jarigen leeftijd zijn.

En nu is de meening van de deskundigen, dat deze leeftijd te hoog is om nog de ingenieursstudie te volgen.

Uit bovenstaande opgave heeft men ook kunnen opmerken, dat van de 604 afgestudeerde jongelieden het aantal van 508 Europeanen bewijst, dat de Hoo-

gere Burgerschool voor het grootste gedeelte Nederlanders aflevert. De ouders dier leerlingen zullen zonder twijfel de voorkeur geven aan een ingenieursopleiding in Nederland.

Wanneer men nu van de geslaagde Inlanders de te oude en de onvermogenden afzondert, dan kan het aantal Inlandsche jongelieden, die de Indische Technische Hoogeschool zullen bezoeken, stellig niet groot zijn, terwijl men wel als zeker kan aannemen dat het eventueel aantal geslaagden het bestaande gebrek aan Ingenieurs in Ned.-Indië wel niet zullen verhelpen.

Ned.-Indië zal derhalve, voorloopig althans, nog wel aangewezen zijn op technische hulp uit Nederland en daarom is de Technische Onderwijscommissie van meening, dat de Delftsche opleiding niet geschikt is voor Ned-Indië.

Hier zij nog aan toegevoegd, dat het aantal leerlingen op de Muloscholen in Ned.-Indië bijna 1800 bedraagt. Daarvan betalen 35 pCt. geen schoolgeld, terwijl zij gratis leermiddelen ontvangen. Voorts ontvangen 510 leerlingen eene maandelijksche toelage van *f* 30.

Op de Algemeene Middelbare School, afdeeling B, te Djocjacarta, betalen 28 van de 45 leerlingen geen schoolgeld en ontvangen *f* 50 per maand toelage.

Volgens het oordeel van den schrijver kan men, met deze gegevens in de hand, opmaken, dat deze school hoofdzakelijk wordt bezocht door kinderen uit den pryajistand, waarvan de ouders er prijs op stellen hunne kinderen intellectueel te ontwikkelen.

De rijke Inlandsche handelaar ziet het belang van zulk eene ontwikkeling voor zijne kinderen nog niet in.

Nu de Hoogere Burgerschool niet voldoende jongelieden kan leveren voor de Technische Hoogeschool in Ned.-Indië, wil men trachten de leerlingen te betrekken van andere scholen, waar het leerplan aanstuurt op de ingenieursopleiding en welke scholen zoo spoedig mogelijk moeten worden opgericht.

Deze Ingenieursscholen moeten in 2 klassen worden verdeeld, n.l. waar een (lagere) cursus wordt gevolgd van 4 jaren en een waar een (hoogere) cursus wordt gevolgd van 2 jaren.

Op de eerste scholen zouden de technische wetenschappen iets uitgebreider worden geleerd dan op de 3-jarige technische scholen in Nederland, terwijl op de laatstgemelde scholen het onderwijs meer uitgebreid en geheel vrij zoude zijn.

Op de eerste scholen zouden zonder examens worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van een einddiploma eener Muloschool of Hoogere Burgerschool met 3-jarigen cursus, mits de verkregen cijfers in de wiskunde voldoende zijn, of die van de 3de in de 4de klasse van een H.B.S. met 5-jarigen cursus zijn overgegaan en eveneens met voldoende cijfers in de wiskunde. Ook zouden zonder examen worden toegelaten de jongelieden, die in het bezit zijn van een einddiploma van de Koningin Wilhelminaschool en de daarmede gelijkgestelde instellingen.

Van alle anderen zou een toelatingsexamen worden afgenomen.

De leerlingen, in het bezit van het einddiploma eener H.B.S. met 5-jarigen cursus en van de Algemeene Middelbare School, zouden terstond in de 2e klasse van de Lagere Ingenieursschool kunnen worden geplaatst, mits zij voldoende cijfers hebben in de wiskunde of in werktuigkunde, hand- en lijnteekenen.

Zij, die deze lagere Ingenieursschool afloopen, ontvangen het diploma A. Deze worden op de hoogere Ingenieursschool toegelaten. Daar wordt meer gelet op het vak dat gespecialiseerd wordt en op de algemeene ontwikkeling.

Zij, die in het eindexamen slagen, ontvangen het diploma B.

Het is niet noodig dat beide scholen in hetzelfde schoolgebouw komen. De hoogere school kan, als het tijdstip daar is, de latere Technische Hoogeschool te Bandoeng worden.

De schrijver gaat geheel accoord met de voorstellen der Technische Onderwijscommissie, die een weg naar hooger aanwijzen aan de opzichters met een diplo en die zeker den ijver der leerlingen van de Koning Wilhelminaschool en van de daarmede gelijkgeste instellingen zullen prikkelen.

Doch of de Inlanders op den leeftijd van 18 ja niet het een en ander zullen hebben op te halen, vergelijking met de Hollandsche jongelui van di leeftijd, staat nog te bezien en het is om die re dat de schrijver zich tot de deskundige autoriteit in Ned.-Indië heeft gericht met de vraag of het ge aanbeveling verdient om een voorbereidende klas voor de Hollandsch-Indische scholen in het leven roepen.

Met het oog op de noodzakelijke dubbele tale kennis, het gebrek aan onderwijspersoneel en het b zwaar dat er bestaat om de kinderen reeds op 5-ja gen leeftijd de school te laten bezoeken, is het den beeld misschien practisch moeilijk uitvoerbaar.

De schrijver verzoekt evenwel zijnen landgenoo om het denkbeeld in ernstige overweging te nem

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Aaneensluiting van Engeland en China". In *Perniagaän* van 23 April 1920 wordt medegedee dat de professor in de werktuigkunde Middlet Smith van de Hongkong Universiteit, in de Lond School of Oriental Studies eene lezing heeft geho den over de moderne industrie in China en die g legenheid heeft benut om de wenschelijkheid aan toonen van een samengaan van Engeland en Chin zoowel op politiek als op economisch gebied.

Hij wees daarbij in de eerste plaats op den voo uitgang in China tengevolge van het beoefenen d Westersche wetenschappen, hetgeen hij met groo vreugde constateerde.

China zou daarvan de vruchten plukken, wanne het, onder goede leiding, evenals in de Westersch Staten, zijne industrie zou kunnen ontwikkelen.

Spreker prees de oude Chineesche gebruiken e het karakter van het Chineesche volk en twijfelde geen oogenblik aan of het zoogenaamde „Gele Ge vaar", zoowel op politiek als op militair gebied, be stond alleen in het hoofd van den gewezen Keize van Duitschland.

Het is geheel en al overbodig om in Europa ve ontrustend te spreken over China, als zoude me dáár, zoodra het zich intellectueel ontwikkeld heef wapens willen smeden en de millioenen Chineeze willen opjagen tegen de Europeanen.

Het Chineesche optreden stuurt sedert eeuwen aa op rust, waarvan Europa partij moet trekken, om ge zamenlijk met China zijne industrie te ontwikkelen

Zoo min als op staatkundig gebied bestaat er ee Chineesch economisch gevaar en dat zal zoo blijven wanneer China op de hoogte blijft van de modern wetenschap.

Spreker heeft de Chineesche studenten als ijverig be opgewekte menschen leeren kennen, die steeds be reid zijn de wenken van hunne leeraren op te volgen en wien het rumoerige van het Angelsaksische ra (Engeland) ontbreekt.

De Engelsche machines en de Engelsche machinis treden thans geheel op den voorgrond.

Het zijn de stoommachines, de spoorwegen, de ka toenspinnerijen, de dynamo's, de telegrafen, enz die den tegenwoordigen technischen en economische vooruitgang beheerschen.

Het zou voor de geheele wereld van groot belang zijn als het Angelsaksische ras zich bij het Chinee sche ras zou kunnen aansluiten.

Dit is mogelijk, nu Chinees en Angelsakser zich wederzijds veel beter verstaan dan 50 jaren geleden elkander's mentaliteit beter begrijpen en dientenge volge zeer goed samen kunnen werken.

Wel is waar kan de Chinees nog geen bedrijfs leider zijn, doch hij stuurt daarop aan ten einde t van economische en politieke bezwaren te kunnen ondervangen.

Men zegt algemeen dat het Chineesche volk vijan dig staat tegenover den oorlog, zoolang het te eten heeft, doch om over voldoende goede levensmiddelen

te beschikken moet men vermogend zijn en daarvoor moet men productieven arbeid leveren.

Dezen arbeid met de Engelschen te leveren is het streven van een in China opgerichte club, welke door Engeland wordt gesteund en welke vereeniging ten doel heeft beide landen economisch sterker te maken.

In Engeland is veel opgehoopte energie aanwezig, die benut wordt voor het vervaardigen van voorwerpen, welke naar buiten kunnen worden uitgevoerd. De daarop behaalde winst moet voor een groot deel dienen om de Engelsche staatsschuld te betalen.

Engeland kan veel vuurwerk, whisky en tal van andere gewilde zaken in Afrika en China verkoopen, doch het zal zich ook toeleggen op den uitvoer van meer nuttige zaken en b.v. ook machines leveren, die China wederom kan gebruiken voor de ontwikkeling van den bodem. Dit te doen in overleg met Engeland en met hulp van de Westersche wetenschap moet het streven van China zijn.

Het is onnoodig te verklaren dat Engeland China vooruit kan brengen zonder hulp van het Chineesche volk, doch spreker achtte zich toch verplicht te wijzen op de noodzakelijkheid voor dat volk, om de producten van China's bodem zelf te ontwikkelen, hetgeen tot heden, tengevolge van de bestaande verwikkelingen tusschen Noord- en Zuid-China niet voldoende heeft plaats gehad.

De Chinees wordt geen roover, als hij voldoende inkomen geniet, doch om dit te bereiken, moet hij den bodem ontwikkelen.

Wanneer men slechts $^{1}/_{10}$ van de bestaande mijnen oordeelkundig bewerkt, dan kan dit reeds leiden tot verbetering van de bestaande landwegen, spoorwegen, havens, enz., hetgeen tien maal meer resultaten oplevert dan het geharrewar in China van thans.

Spreker memoreerde verder dat hij reeds 7 jaren lang de Chineesche jeugd op de Hoogeschool had onderwezen en dat hij al meer en meer den ijver en de geschiktheid der leerlingen om te leeren bewonderde, terwijl het zijne overtuiging was dat deze Hoogeschool te Hongkong, ook met het oog op de ligging in China, de beste gelegenheid was om zich op de hoogte te stellen van de Westersche wetenschappen.

Noch Amerika noch Europa kunnen op zulke goede resultaten wijzen, evenmin als Japan en spreker richtte dientengevolge het verzoek tot de Chineesche ouders om hunne kinderen niet buitenslands te zenden voor de opvoeding, waar een goede Engelsche opleiding bij de hand lag.

Deze eindopleiding gaf een beschaving, welke voor geen Westersche behoeft onder te doen, terwijl de Chineesche jeugd het voordeel genoot dat het stamverband niet behoefde te worden prijsgegeven. Zij, die gehecht waren aan de goede oude Chineesche gewoonten met de ouder-vereering, konden daarmede blijven voortgaan.

De industrieele vooruitgang van China kan men voornamelijk waarnemen in de steden Hongkong, Shanghai, Hankow en Tientsin.

Het is op die plaatsen waar het Chineesche intellect tot zijn recht komt.

Vooral valt het werk van den Chineeschen werktuigkundige op.

Tijdens den grooten oorlog bouwde men reeds schepen van grooter capaciteit dan in Canada en Australië en de in de steden aanwezige fabrieken wijzen op een grooten vooruitgang, vooral in de katoenindustrie, die een belangrijke concurrent van Engeland schijnt te zullen worden.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Neerlandia.

In de Sept.-afl. een artikel van den hr. Oudschans Dentz over „Het Nederlanderschap in Suriname'', eene uiteenzetting van de oorzaak dat een groot deel der bevolking van die kolonie van het Nederlanderschap is uitgesloten en aangeduid wordt met „Surinamers''. — Verder, als vervolg van een artikel over den herdenkingsdag der Hollandsche boeren in Suriname, een uittreksel van de feestrede, uitgesproken door Mr. J. J. W. Eekhout, voorzitter der groep Suriname van het Alg. Ned. Verbond. — Ten slotte een causerie van Ds. L. van Lingen over Oost-Indische dingen van den dag.

Ned.-Indië. Oud en Nieuw.

De Sept.-afl. opent met het fraaie portret van Z. M. Ario Praboe Soerjodilogo, den 7en vorst van het Pakoe Alamsche Rijk in Jogjakarta. De redactie voegt er levensbijzonderheden aan toe. — De hr. Bijl de Vroe schrijft over het bergmeer Telaga Patenggang op Java, verlucht met zeer fraaie foto's. — Volgt een aan „De dierenwereld van Insulinde, door J. H. van Balen'' ontleende beschrijving van den koningstijger (Felis tigris), welke in den Indischen Archipel alleen voorkomt op Java, Bali en Sumatra; ook hierbij mooie afbeeldingen. — De afl. wordt besloten met een (eveneens geïllustreerd) artikel van den hr. J. W. van Nouhuys, directeur van het Ethnogr. Museum te Rotterdam: Geen Indonesische „Batik-techniek'' op „bladwerk''. De schr. neemt hierbij stelling tegen de opvattingen van Prof. Loebèr. — Dan nog eene bespreking der eerste afl. van het in Calcutta verschijnende tijdschrift „Rupam'', dat ook voor de Hindoe-kunst van Java veel belooft.

Mededeelingen onderwerpen van algemeen belang.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een sedert 4 jaren, door velen op prijs gestelde officieele periodieke publicatie: „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang'' (afgesloten 1 Januari 1920). Uit de onderwerpen welke er in behandeld worden een keus doende, vermelden we de volgende hoofdstukken: Stroomingen onder de Inlandsche bevolking. — Artikel III van het Reg. Reglt. (over het recht van vereenigen en vergaderen door de bevolking). — Plaatselijke onlusten in Solo, Kediri, Toli-Toli. — Beteugeling van pers-excessen. — Decentralisatie. — Hooger onderwijs. — Heerendiensten. — Particuliere landerijen. — Inlandsche nijverheid. — Kloetramp. — Voedselvoorziening. — Woningnood. — Assistentenregeling voor Deli.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 36: De rentabiliteit eener kinaonderneming, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — Verslag van de „Handelsvereeniging te Batavia'' over 1919. — De overzeesche handel na den oorlog (Handel tusschen Japan en Nederl.-Indië). — Kultuurberichten (Terugkoop Tjikandi Oedik). — Kina-belangen. — De rubbercultuur in het Malangsche in 1919. — Aankoop particulier land Tjikandi-Ilir. — Kleine mededeelingen (Conferentie van bestuursleden der Handelsvereenigingen op Java. Enz.). — Industrieele mededeelingen (Waterkrachtwerken in Ned.-Indië). — Arbeidsverhoudingen (De arbeidscommissie in Ned.-Indië). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Muntwezen en circulatie-banken in Ned.-Indië.

Onder dezen titel is van de hand van Mr. G. Vissering, den bekenden schrijver over het muntvraagstuk in Indië, bij J. H. de Bussy te Amsterdam, een werk verschenen, met tal van toepasselijke illustraties. Het doel dezer studie is om de bouwstoffen te leveren voor een advies over de wenschelijkheid om thans al dan niet tot een scheiding van het muntwezen tusschen moederland en koloniën te komen. Ter beantwoording van deze vraag geeft de hr. Vissering niet alleen een overzicht over de munt-toestanden, doch vat ook in het oog de werkkring en de kracht van de Indische circulatiebank en in het algemeen de economische positie onzer Oost-Indische koloniën, zoodat hier dus heel wat meer dan een bloot overzicht der geschiedenis van het muntwezen gegeven wordt. De conclusie van den heer V. luidt, dat alle ernstige bezwaren, vroeger tegen eene scheiding van muntwezen tusschen onze Oost-Indische koloniën en het moederland bestaande, thans zijn verdwenen en de tijd rijp is voor eene definitieve beslissing.

Pandecten van het Adatrecht.

De door het Koloniaal Instituut te Amsterdam reeds uitgegeven vier bundels „Pandecten van het adatrecht'', is thans met No. 5 vermeerderd, handelend over het erfrecht der inheemsche bevolking van den Nederlandschen Archipel, voor zooverre daarvan in de betrekkelijke gedrukte literatuur melding is gemaakt. Deze bundel, verschenen als Mededeeling No. IV van het Kol. Instituut (Afd. Volkenkunde No. 2) bij J. H. de Bussy te Amsterdam, is bewerkt door Mrs. I. J. Bloem, M. Haisma, H. M. Kits van Heyningen, F. M. J. Holdert, P. Lugt, J. E. Mulder, V. W. Ch. Ploegman, Th. Rijnenburg en T. Volker.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 22: Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XX. Hendrik Swaardekroon, door N. — Insu-

linde's hoogste vulkaantop (de piek van Korintji), door D. B (met interessante foto's). — Vreemdelingenverkeer in Ned.-Indië (ontleend aan het twaalfde jaarverslag der vereeniging Toeristenverkeer te Batavia). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg van ,,de Sedekah's'').

In- en Uitvoer.

Publiceerde Dr. H. C. Prinsen Geerligs in No. 32 van het weekblad ,,In- en Uitvoer'' een artikel over den prijs van de suiker in het algemeen, in No. 35 (van 1 Sept.) beschrijft hij de positie van de suiker in Nederland. — Verder in laatstgenoemd Nr. nog gegevens over de Engelschen handel met Nederland en Koloniën in de eerste helft van 1920.

De Reflector.

No. 27 bevat eenige korte bijdragen, welke vooral door de bijbehoorende illustreering vermelding verdienen, n.l.: Het afscheid van Mr. Bisschop (als burgemeester van Batavia). — Het meer Kaboejoetan (op Java). — Pasar-Malam te Madioen, op 16—19 Juni 1920. — De schoonheid van Bali. — In No. 30 o.m. een artikel over bijgeloof bij de Dajaks.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 2 van den 5en jrg.: Een woord ten afscheid aan den hr. Van Meurs (als redacteur van het weekbl.). — Causerieën over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meurs. — De koffiecultuur op Bali, door v. H. — Kleingeld op de ondernemingen, door d. K. — Kinabelangen, door C. F. B. — Prae-advies van Dr. M. Kerbosch omtrent de mogelijkheid der bereiding van zwavelzure kinine door of vanwege de bastproducenten. — De rubrieken landbouw- en cultuurberichten uit andere bladen bevatten: Nieuwe sawahterreinen. — Een tekort aan arbeiders. — De prijzen van groot en klein vee. — Het onderzoek van de physiologie van de Hevea in het belang van de praktijk, door Dr. W. Bobilioff.

Weekblad voor Indië.

In No. 13 een de aandacht verdienend (geïllustreerd) artikel over de Kangean-eilanden (bij Madoera); schr. is het met den controleur Beynon, die in hetzelfde weekblad reeds eerder over die eilandengroep en haar bevolking schreef, dat Kangean een prachtterrein is voor het particulier initiatief, wanneer duizenden bouws gronds zullen zijn uitgegeven in erfpacht.

Orgaan der N.-I. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud der vereenigde afl. 6 en 7 (Juni en Juli 1920): In memoriam J. Groenhof (kapitein der Artillerie). — Het verslag van de Commissie tot herziening der bezoldiging van het militair personeel der Indische landmacht, door J. C. A. Bannink (overgenomen uit ,,De Indische Gids''). — Het dienstvak der Militaire administratie, door M. — Veldversterkingskunst, door F. Treffers. — Het congres van ,,Indië Weerbaar''. Enz.

Sluyter's monthly East Indian Magazine.

De derde afl. van dit nieuwe maandschrift (gedateerd Aug. 1920) is, wat tekst en illustratie betreft, al even belangwekkend als de beide vorige. Ze bevat o.m.: Ores and mining in the Dutch East Indies, by A. Chs. D. Bothe. — Rubber growing in East-Java, by Dr. P. Arens. — Architecture in the Minangkabau districts of Sumatra, by Dr. R. Broersma. — Tandjong-Priok, the entrance gate to the Garden of the East, by van der Kop. — Dutch New Guinea, by S. Koperberg. — The opening of the first University in the Dutch East Indies, by J. L. van Dijck. — The principalities of Djocjakarta and Soerakarta, by A. Planter. — The 50th. Anniversary of the ,,Stoomvaart Maatschappij Nederland'', 1870—1920.

De West-Indische Gids.

De September-afl. bevat een belangrijke beschouwing van den hr. J. F. Snelleman over Chineesche immigranten in Suriname. — Voorts het slot van het artikel: De Zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname, 1738—1816, door H. Weiss. — In de rubriek ,,Uit de pers'' bijzonderheden over het feest der boeren-kolonisten in Suriname.

Tectona. Boschbouwkundig tijdschrift.

In de Juli-afl. worden o.m. de volgende onderwerpen behandeld: De reorganisatie van den Dienst van het Boschwezen, door H. Bellers en H. ten Oever. — Contract met den Soesoehoenan betreffende de houtbosschen van Maart 1709, door E. M. B. Brascamp.

* * *

Ten besluite eene opgave van titels van recente p... blicaties.

Statistisch overzicht der behandelde zieken van ... Ned.-Indisch leger en van de Koloniale Reserve ... Nijmegen over het jaar 1917. (Bewerkt door het C... traal Bureau voor de Statistiek). ('s-Gravenhage, Ge... Belinfante).

Penkrassen van den Boro-boedoer (met afb.), do... A. Alting von Geusau-Bartelink. (Eigen Haard, ... Sept. '20).

Onze koloniën en Grondwetsherziening. (Nation... Staatkundige Gids, 2 Sept. '20).

Decentralisatie in andere banen, door J. F. H. ... Later. (Locale Belangen, 8e jaarg., afl. 1).

Kennis van het Javaansch (voor de Assistenten ... de cultures) overbodig? Waarom de vakbeweging ... Indië niet deugt. (De Planter, 31 Juli '20).

Eenige opmerkingen over de keuze van het elect... sche stroomsysteem voor electrische tractie van hoo... spoorwegen, in het bijzonder voor Ned.-Indië, door ... Golliez. (De Ingenieur, 4 Sept. '20).

Overzicht van de productenhandel op Java gedur... de het eerste halfjaar van 1920. (Korte Berichten en... 29 Juli '20).

Handelsomzet van Ned.-Indië gedurende de ja... 1917—1919. — Curaçao gedurende 1919 (Handelsberi... ten, 2 Sept. '20).

De voorstellen tot wijziging onzer studie, door B. ... Hoe de bevolking van Siak zich groepeerde (vervol... (Indologenblad, 25 9ug. '20).

De export van Java en Madoera in 1919, door J. ... E. Graat. — Ontstaan en beteekenis der Koninklij... Petroleum-Maatschappij. (Handel en Bedrijf, 13e jaa... No. 14).

Dorpscomité's voor het adviseeren van leenings-aa... vragen, door J. H. van Dranen, met Naschrift van ... H. Boeke. (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Juni '2... — Credietverband op gewassen, door J. H. Boeke. ... Kaartsystemen. (Id. 15 Juli '20).

Poenale Sanctie. The law governing contracts wi... coolies in Holland's East India, II. — Javanese cu... sities (with ill.). (Holland's East India. Vol. I, No. ...

Stroomingen onder de Inlandsche bevolking (vervol... (De Banier, 30 Juli '20).

Kiekjes van de Tanimbar-eilanden, door Pr. J. ... gers. (Annalen van het Missiehuis te Tilburg, Sept. '2...

Onze zendelingen op Boeroe. — In en om het ze... dingsbureau (te Oegstgeest). (Maandbl. der samenw... kende Zendingscorporaties, Sept. '20).

Suriname.

Onder den verschen indruk van de teleurstellin... die de terugtrekking van het Suriname Studie-Sy... dicaat in de kolonie heeft veroorzaakt, schrijft ,,... de Uitkijk'' van 24 Juli, onder het hoofd ,,Rook ... een hoofdartikel, waaraan wij het volgende on... leenen:

......,,Nog vóór het rapport hier in druk was ver... schenen, was Gouverneur Staal naar Nederland ver... trokken......''

,,Hier wachtte men met ongeduld. Wij hoorde... van de samenkomst op het ministerie, waar met mi... nister de Graaff en de heer Staal ook de laatste vie... oud-Gouverneurs aanwezig waren. Suriname was aa... de orde, de zaak van de kolonie was in ernstig be... raad. 't Was niet meer de vraag, wàt er moest ge... daan worden — dat was een keer te meer duidelijk ... uiteengezet — 't was slechts de kwestie, of men wilde. ... Of Nederland bereid was de vele millioenen te ver... strekken ineens, die anders bij enkelen werden ge... voteerd zonder zichtbaar resultaat, of men groot... politiek zou willen voeren, in plaats van klein gedoe... 't Was immers: ,,nu of nooit!''

Laten wij niet te lang dralen en 't zij in eens ge... zegd, 't schijnt te zijn: ,,nooit!''

Gouverneur Staal keerde terug, als wilde hij zelf ... de tijding brengen, dat zijn zending, zijn pogen, 't i... mislukt. Dit woord wil ons moeilijk uit de pen, ... de vervluchtiging van zooveel hoop, de vervaging ...

van zooveel illusie, maar het is niettemin het juiste; alles wijst daarop.

Wij kunnen in optimisme dan trachten op de lichtpunten de aandacht te concentreren, wij kunnen ons verheugen, dat eindelik een draadloze telegraaf de verbinding met het moederland zal verbeteren, wij kunnen van een gemeenteraad de nog problematieke voordelen breed uitmeten — dat zijn de kleine dingen, klein bij het grote, waarop wij — wel twijfelend — hadden gehoopt. Dáárvan komt niets .

De minister schijnt bij de Kamers niet te willen aankloppen om de inderdaad machtige som, die voor de herleving van de Kolonie wordt nodig geacht. De man, die het betrekkelijke departement van de „grote koloniale mogendheid" bestuurt, vreest een weigering of wenst misschien zelfs niet te vragen!"

Uit het slot van het artikel nog deze aanhaling:

„Voor Nederland is deze hele zaak allertreurigst — 't is nu openlik beleden onmacht. Rijke kolonies besturen is geen verdienste, noodlijdende gewesten ophelpen uit hun verval, dat strekt tot eer aan een koloniale mogendheid.

Maar het n o n p o s s u m u s is nu gesproken. En geen draadloze en geen „wegen-politiek" en geen stadsbestuur vermogen dit alles te vergoeden, noch te bedekken voor wie de dingen dieper tracht te beschouwen. De Gouverneur gáát: nogmaals, dat is het criterium"........

* * *

Als aanvulling van zijn onlangs verschenen rapport is door het Suriname Studie-Syndicaat een hoogst belangrijk geschrift van de hand van den heer T j. P y t t e r s e n uitgegeven, getiteld: „Suriname's herleving op nieuwe basis".

Bij de toezending van het manuscript aan het Studie-Syndicaat, schreef de heer Pyttersen, oud-administrateur van suikerfabrieken:

„Wij leven in een overgangstijd op het gebied der koloniale cultures. De groote voordeelen van het drijven van velerlei cultuur- en andere ondernemingen in streken, waar men tot heden de beschikking had over een overvloed van werkkrachten enz., komen onder den drang van den tegenwoordigen tijdgeest te vervallen, kunnen wellicht omslaan in nadeelen, welke mogelijk zullen leiden tot uitzien door ondernemers naar streken met gunstiger factoren.

Uitgezonderd de werkkrachten, biedt Suriname zeer gunstige factoren en groote mogelijkheden: het gebrek aan vele en goedkoope werkkrachten, gepaard aan de onzekerheid s t e e d s over voldoende arbeidskrachten te kunnen beschikken, heeft echter sedert de laatste eeuw de belangstelling voor deze eens zoo rijke kolonie doen verdwijnen .

De snelle ontwikkeling eener industrie, welke machines en werktuigen produceert, in staat een groot deel der ook in de cultures noodige levende werkkracht te vervangen, waardoor, voor zoover Suriname betreft, ondernemers zeer veel minder afhankelijk worden van aanvoer van vreemde arbeidskrachten met de zekerheid, dat het thans zoo noodige percentage levende kracht regelmatig zal afnemen, doet ons Suriname in een nieuw licht zien.

Ik heb mijn denkbeelden in eenige korte opstellen voorkomende in de West-Indische Gids van Maart, Mei en Juli van dit jaar, resp. onder den titel „De waarde van Suriname", „De Toekomst van Suriname als Suikerland", en „Nieuwe wegen" uiteengezet, terwijl ik U hierbij aanbied een artikel „Suriname's herleving op nieuwe basis".

Mijn denkbeelden zijn m.i. gezond, zij wijzen echter een nieuwen, een anderen dan den tot heden gevolgden weg aan en zullen daarom in den beginne weinig gedeeld worden, hetgeen echter geen reden is om te wanhopen.

Bij doorzetten zullen wij met vereende krachten ten slotte binnen afzienbaren tijd van Suriname wederom maken: een waardevol Nederlandsch bezit op gezonde basis".

Onze ruimte gedoogt niet een overzicht te geven van den rijken inhoud van dit geschrift. Die de bovengenoemde artikelen in De West-Indische Gids heeft gelezen, kent de denkbeelden van den heer Pyttersen, die inderdaad een nieuw licht werpen op de waarde van Suriname.

Het lage polderland van Suriname met zijn taaie klei is — althans voorhands — niet geschikt voor de aanwending van levende kracht sparende landbouwmachines. Daarom moet gezocht worden naar hooger gelegen en lichteren grond.

In het begin van de kolonisatie van Suriname waren die hoogere gronden in cultuur.

Waarom ze verlaten zijn?

De heer Pyttersen zet dat uiteen in een interessant historisch onderzoek en toont tevens aan, dat de oorzaken, die tot het opgeven van de cultures in die hooger gelegen landen geleid hebben, thans niet meer bestaan.

Het laatste hoofdstuk van het geschrift heet: Een „Departement van Opbouw":

„Suriname is het best te vergelijken met een failleten boedel, waar niemand wil helpen met nieuw geld, omdat men geen vertrouwen meer in de zaken heeft zoolang deze op de oude basis moeten worden gedreven.

Want wat tot heden is voorgesteld, is geplaatst op die oude basis, levende kracht.

Het land is indertijd van zeer groote beteekenis geworden, toen beschikt werd over voldoende arbeidskrachten — slaven.

Het middel, waarmede men thans een opleving tracht te bereiken is wederom levende kracht, welke in de toekomst op lastiger voorwaarden zal zijn te verkrijgen.

Dit schrikt de ondernemers af, er moet veel geld in de zaken en men is niet gerust over de noodige werkprestatie.

Het Departement van Opbouw zal nieuwe wegen moeten aanleggen, waarlangs de ontwikkeling van het land zal moeten worden geleid en langs welke tevens het vertrouwen van ondernemers in de kolonie zal moeten worden teruggevonden!!......

......„*Niet levende kracht alleen, maar een samengaan er van met mechanische kracht, met het vooropgezette doel het percentage dier laatste kracht regelmatig te doen stijgen, is de oplossing van de Surinaamsche puzzle.*

Het toepassen van mechanische kracht zal tevens tot gevolg hebben, dat meer dan thans inheemsche werkkrachten zullen kunnen worden benut, dat er werk voor die menschen zal zijn, waardoor door hen kan worden getoond of er werkelijk iets in hen zit.

Mechanische kracht, cane farming, verhooging van het gezinsleven, goede loonen, een practisch middel om het peil naar boven te halen; beter dan al dat gepraat over stemrecht, beschikkingsrecht en dergelijke als middelen om opleving van het land te bereiken"......

Ten slotte nog deze aanhaling:

„Onze groote jongere Indische maatschappijen zullen zich voor de kolonie moeten gaan interesseeren, daar er onder de oudere slechts weinige zijn, welke de kracht hebben iets groots, iets nieuws te presteeren; zij beheeren meer, en dikwijls op zeer goede wijze, hetgeen door groote, meer energieke voorgangers werd opgebouwd."

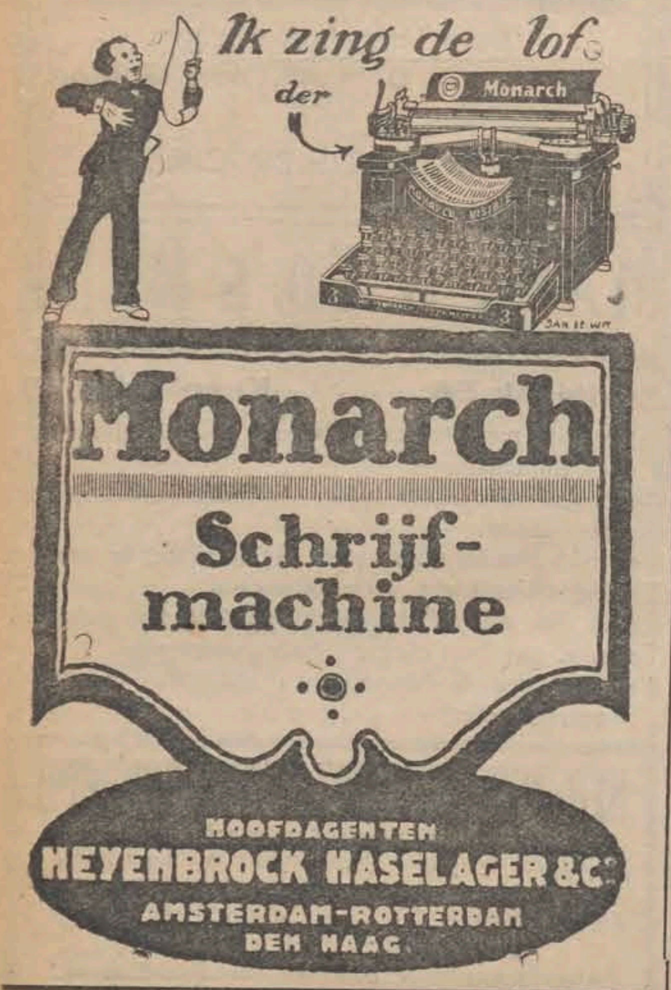
En wij voegen er bij: Die belangstelling moet spoedig komen, anders nemen vreemdelingen de plaats in.

De beschouwingen van den heer Pyttersen zullen zonder twijfel de grootste belangstelling in Suriname wekken.

Laten allen, die daar terreinkennis hebben, den heer Pyttersen — Frankenslag 331, Den Haag — inlichten waar de hooge, lichte gronden, die hij bedoelt, liggen. Zoo bevorderen zij de herleving van Suriname op nieuwe basis.

En Koloniaal Bestuur en Regeering? Wie zou er aan durven twijfelen, dat zij aan de denkbeelden van den heer Pyttersen alle aandacht zullen wijden...... en inmiddels de afbrekingsplannen van den spoorweg opgeven.

* * *

Bij Kon. besluit van 28 Augustus is aan den heer I. da Costa, op zijn verzoek, met ingang van 1 dezer, eervol ontslag verleend als president van het hof van justitie in de kolonie Suriname, onder dankbetuiging voor de langdurige trouwe diensten door hem aan den lande bewezen, en is, met ingang van 1 dezer, benoemd tot president van het hof van justitie in de kolonie Suriname mr. L. J. Rietberg, thans lid van dat hof.

Hoewel wij den heer da Costa zijn welverdiende rust gaarne gunnen, betreuren wij het, dat de leiding van het hof van justitie niet meer in zijn bekwame hand zal zijn.

Hij heeft zijn geboorteland met eere gediend.

Curaçao.

Uitkeering in eens.

Met verwondering en weinig instemming hebben wij kennis genomen van het voorstel, bij den Kolonialen Raad ingediend, om „aan de landsdienaren, die het meest van allen den druk der huidige levensomstandigheden gevoelen, een tegemoetkoming voor eens te geven." De Gouverneur begrijpt daaronder de gehuwde landsdienaren met een geringer inkomen dan f 2000.— en de ongehuwde met f 300.— tot f 1000.—. Voor deze personen wordt voorgesteld een „tegemoetkoming" van één maand salaris tot een maximum van f 100.—.

Wij kunnen hierin niet anders zien dan een zeer onvoldoend lapmiddel, dat de gewenschte salarisverhooging niet en althans niet in de gewenschte richting bevordert.

Armwezen.

De Gouverneur heeft een ontwerp-verordening ingediend ter regeling „van het toezigt over het armwezen en de noodige voorzieningen daaromtrent", zulks ter uitvoering van art. 183, lid 2 R. r. De voorschriften, hier voorgesteld, zegt de M. v. t., zijn in ruime mate ontleend aan de Nederlandsche Armenwet. Voor verkrijging van samenwerking en algemeen toezicht wordt een armenraad op Curaçao noodig geacht. Over het algemeen gevoelen wij niet zoo heel veel voor deze naar Nederlandsch model gegoten koloniale regelingen; wij hopen echter, dat het den Armenraad, wanneer die er komt, gegeven mag zijn meer overeenkomstig zijn moederlandsche collega's te arbeiden dan dit met de Curaçaosche voogdijraden het geval is.

Onbillijk.

Onder het opschrift:

A f s c h e i d i n g N i e t, A f g e z w o r e n.

bevat „Voz di Pueblo" van 2 Augustus l.l. een bijdrage van de landraden Waymouth en Richardson op St. Martin, waarvan de inhoud blijkbaar bedoelt het omgekeerde aan te toonen van hetgeen men blijkens dit opschrift zou verwachten en wel, dat de afscheidingsbeweging op de bovenwindsche beweging niet afgezworen is. Afgedrukt zijn daarbij de notulen van de vergadering van den Raad van politie op St. Martin, bevattende een adres door dien Raad op voorstel van bovengenoemde landraden aan den Gouverneur van Curaçao gezonden.

Deze zaak voor ditmaal latende wat zij is, protesteeren wij ernstig tegen de insinuatie aan ons adres, vervat in het stuk van de schrijvers, als gezegd wordt: „We do not think it necessary to say, that Dr. Kraus and his colleagues in the First and Second Chambers who are fighting our cause, are far better informed than those who furnish the Weekblad, with such items as that which appealed in its columns so late as March this year, under the Caption: „De Begrooting in de Eerste Kamer."

Hoe onbillijk, om het nu maar weer eens heel zacht te zeggen, dit verwijt is, blijkt uit het onderstaande.

In ons blad van 12 Februari 1920 ontleenden wij aan de „Amigoe di Curaçao" en aan „De Vrijmoedige" een verslag van het bezoek van den Gouverneur op St. Martin, waarbij de leider der afscheidsbe[weging] zou verklaard hebben niet langer op een af[scheiding] der bovenwinsche eilanden uit het verba[nd] met Curaçao en onderhoorigheden te willen aan[dringen]. En in ons nummer van 4 Maart d.a.v., toe[n] het aangehaalde verslag in de uit de Kolonie ont[vangen] bladen nog op geenerlei wijze tegengespro[ken] was, schreven wij in het aangehaalde artikel, d[at] de heer Kraus niet scheen te weten, dat de afschei[dings]beweging reeds weer afgezworen was. Eerst 22 Apr[il] l.l. konden wij aan „Voz" ontleenen de weerga[ve] van een artikel in „Day by Day", waarin in de[ze] vage, door ons gespatieerde termen, tegen het ve[r]slag in de „Amigoe" opgekomen wordt: „Na e[e]ve[n] te hebben laten d o o r s c h e m e r e n, dat het do[or] den „Amigoe" uitgesproken vertrouwen, dat Go[u]verneur Helfrich bij zijn dienstreis de zaak door z[ijn] goed beleid zal weten bijeen te houden, den corres[]pondent w e l p a r t e n g e s p e e l d z[al] h e b b e n en hem woorden heeft doen hooren, di[e] niet gebezigd zijn, betoogt het blad, dat de heer W[...] bovendien 't niet in zijn macht heeft een actie va[n] de massa der bevolking te doen ophouden, welk[e] actie belichaamd is in een adres geteekend door me[er] dan 450 personen." Aan het slot van dit artikel ve[r]meldden wij, hoe het komt, dat wij de juistheid va[n] deze weergave van het „Day by Day"-artikel, waar[in] notabene aan onze redactie een vraag gesteld wer[d] voor rekening van „Voz di Pueblo" moesten late[n].

Dat eerst nu, 31 Augustus, de eerste uitdrukkelijk[e] tegenspraak van het „Amigoe"-verslag onder d[e] oogen komt, zal men minder onze schuld moeten achten dan die van hen, welke het oorbaar achten onze redactie in een adem te noemen met „those wh[o] seek to bolster of a falschood". Voor het oogenblik qualificeeren wij ook dit niet nader.

Kleine Berichten.

De Gouverneur heeft een „Economische Commis[]sie" ingesteld onder voorzitterschap van den hee[r] Prakken. Wat de taak dezer commissie zal zijn, blijk[t] niet uit de in de „Curaçaosche courant" opgenome[n] bekendmaking. Elders in dat blad worden echter door deze commissie opgeroepen personen, die gron[]den voor uitbreiding van het domein wenschen te verkoopen, terwijl ook zij, die in aanmerking wen[]schen te komen voor een voorschot tot het graven va[n] putten, het aanleggen van irrigatiewerken, veever[]betering, ooftbouw, groenteteelt enz. worden uitge[]noodigd, zich tot de Commissie te wenden.

Aan den heer L. W. van Eps is op zijn verzoek eer[]vol ontslag als onderwijzer verleend.

3 Aug. l.l. is de Gouverneur met den administra[]teur van financiën en den inspecteur van het onder[]wijs naar de bovenwindsche eilanden vertrokken.

Volgens de „Amigoe" heeft de Protestantsche ge[]meente in de Breedestraat op Osiabanda voor onge[]veer f 7000.— een lapje grond gekocht, om daar een Protestantsche kerk te bouwen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De verkiezingen in Transvaal.

De uitslag der verkiezingen voor den Provincialen Raad in Transvaal hebben het succes uitgebreid, dat de Nationalisten, de partij die, onder de algemeene lei[]ding van Hertzog, op een onafhankelijk Zuid Afrika aanstuurt, bij de stemming voor den Volksraad in Maart j.l. behaald hadden. De nu gehouden verkiezingen brachten van de Zuid-Afrikaansche partij (d.i. die on[]der leiding van Smuts) 10, van de Nationalisten 21, van de Unionisten 6, van de Arbeiderspartij 11 leden, bene[]vens 1 onafhankelijke in den Provincialen Raad, die de Transvaalsche volksvertegenwoordigeing is. Bij de ver[]kiezingen voor den Volksraad der Unie van Maart brachten dezelfde partijen voor de Transvaal respectie[]velijk 19, 12, 5, 12 en 1 gekozene in dit regeerings[]lichaam. De Nationalisten, die in Transvaal onder lei[]ding van Tieleman Roos werken, zijn dus in minder dan een half jaar 9 zetels vooruitgegaan, terwijl de Z. A. P. er evenveel achteruitging. De cijfers kunnen inderdaad

als maatstaf ter vergelijking dienen voor de Transvaal, aangezien de kiezers voor Volksraad en Provincialen raad dezelfden zijn en de partijgroepeeringen bij den strijd ook ongewijzigd bleven.

Egypte nog niet tevreden.

Bij de vermelding van het verleenen der beperkte onafhankelijkheid aan Egypte maakten wij de opmerking, dat 't nog zeer de vraag bleef of de nationalisten, die voor „alles of niets" ijveren, daarmede vrede zouden hebben. Inderdaad blijkt zulks al niet 't geval te zijn. De Egyptische associatie te Parijs heeft althans bekend gemaakt, dat de strijd voor de ware en volkomen onafhankelijkheid zal worden voortgezet, omdat de toestand, die, als resultaat van 't overleg tusschen lord Milner en Zagloel pasja, zou worden geschapen, het Britsche protectoraat in vermomden vorm zou laten voortbestaan.

Ook uit Egypte zelf gaan stemmen van dezelfde strekking op.

De afdoening der Duitsche zaken in het Britsch-Afrikaansch mandaatgebied.

Het Britsche departement van buitenlandsche zaken heeft den Duitschen zaakgelastigde te Londen de beslissing doen kennen ter zake van den terugkeer der Duitschers uit het voormalige Schutzgebiet O.-Afrika en van de likwidatie der Duitsche eigendommen aldaar.

Aan de gegevens, die de Deutsche Kolonialzeitung van 14 Augustus hierover verstrekt, is het volgende ontleend:

1. Alle Duitschers, die zich nog in 't gebied bevinden, worden naar hun vaderland teruggebracht. Volgens een telegram, door een firma van haar vertegenwoordiger in Daressalam ontvangen, zou het vertrek uiterlijk half Augustus plaats vinden.

2. Geen Duitscher zal voorloopig in de kolonie mogen komen. In exceptional cases kan de bestuurder der kolonie uitzonderingen toestaan. Enkele Duitschers, die zich naar Tanganyikaland wenschen te begeven, moeten hiertoe een verzoek richten aan den Chief Secretary to the administration te Daressalam, nogmaals wordt dit beperkt tot „in the most exceptional cases."

3. Alle estates, die aan vijandelijke personen behoord hebben, worden gelikwideerd. Voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om te voorkomen, dat zij weer in Duitsche handen zullen komen.

De beschikking van de Britsche regeering strekt zich ook uit over het gebied van Kameroen en Togo, waarvoor het volgende geldt.

1. De vraag over het vertrek van Duitsche onderhoorigen behoeft hier geen oplossing meer, aangezien deze niet meer in dit gebied aanwezig zijn.

2. Het ligt niet in de bedoeling voortaan weer Duitschers in dit gebied toe te laten. De gouverneur van Nigeria en de Goudkust kan uitzonderingen toestaan.

3. Het eigendom van Duitschers zal onteigend en verkocht worden. De plaatselijke autoriteit heeft echter de bevoegdheid, met toestemming van den Staatssecretaris voor de koloniën, voor particular individuals uitzonderingen te maken, indien hiervoor zeer bijzondere redenen bestaan.

De D. Kolonialzeitung teekent hierbij aan, dat voor 't oogenblik geen mogelijkheid bestaat om verdere stappen te ondernemen, om de Engelsche regeering er toe te brengen het ingenomen standpunt te wijzigen.

Op zoek naar nieuwe wijsheid.

Het is alsof België toonen wil hoe een regeering het best zonder regeerders stellen kan. Terwijl de minister van koloniën Franck nog niet terug is van zijn bezoek aan Kongo, heeft minister Hijmans de portefeuille van buitenlandsche zaken neergelegd en gaat minister v. d. Velden met zijn vriend Huijsmans, den Vlaamschen socialistischen leider, een lange reis naar Georgië maken. Dit alles in denzelfden tijd dat het koningspaar op reis naar Brazilië tijgt. Daar verwacht wordt dat 't kabinet-Delacroix in October zal aftreden, kunnen de door Franck volbrachte en door v. d. Velden pas ingezette reizen aan het regeeringsbeleid wel niet meer ten goede komen, tenzij vaststaat, dat zij in de nieuwe kabinetscombinatie zeker een plaats zullen krijgen.

Of kan, hetgeen Franck persoonlijk gezien en gehoord heeft, toch nog nuttig zijn bij het vinden van een oplossing voor de salarismoeilijkheden door de Kongo-ambtenaren opgeworpen? Deze vergen 100 percent verhooging op de eerste 5000 fr. salaris, 50 percent op de tweede-, 35 percent op de derde- en 25 percent op de vierde 5000 fr.

In Georgië gaan de socialistische leiders den staat der zaken opnemen, omdat daar de socialistische theorieën, naar beweerd wordt, in de practijk zuiverder worden toegepast dan elders mogelijk is. In den daar nieuw gevormden staat kan dit geschieden zonder vertroebeling met ingeroeste toestanden.

Wordt door hen onpartijdig, zonder vooroordeel, waargenomen en geconcludeerd, wordt dan eerlijk weergegeven wat daaruit te leeren is en in hoever dit ook elders van waarde kan wezen, dan kan de reis niet alleen België, maar geheel de wereld ten goede komen, al wordt geen der leden van 't reisgezelschap minister.

Hetgeen men nu uit Frankrijk hoort, waar 2 communisten, uit Rusland teruggekeerd, alles wat de Soviët doen in blinden ijver verheerlijken, geeft echter geen groote verwachting van de objectiviteit van dergelijke zendingen. Zooals die voorlichters West-Europa verwijten vast te zitten, te vast te zitten aan zijn verleden, zitten zij zelf ook vast, te vast aan hun propagandistisch verleden. Zij kunnen niet vrij en onbevangen oordeelen en spreken.

Ook zij hun, naast de studie van Georgië, die van den Australischen statenbond aanbevolen, waar sedert jaren de Arbeiderspartij aan 't roer is, die in haar streven de sociaal-democratische denkbeelden zeer nabij komt, doch die in de practijk weer geenszins weet te voldoen aan de wenschen der vooruitstrevende elementen in die groote kolonie, en die, ten opzichte der Australische inboorlingen, zelfs een uitroeiingspolitiek toepast, waardoor het eenvoudigste begrip van democratie met voeten wordt getreden.

Wij zijn schijnbaar een beetje afgedwaald, maar in werkelijkheid zijn wij toch gebleven bij hetgeen de Belgische ministers zoekend doet reizen naar Kongo en Georgië: een nieuwe leer bij de nieuwe toestanden.

Gewraakte toestanden in Noord-Borneo.

Verwijten over misstanden in Britsche koloniën, die wel aan de regeering gesignaleerd, maar niet door haar bedwongen worden, komen ook van elders.

De Engelsche vereeniging tegen de slavernij en tot bescherming van de inlanders heeft een protest tot lord Milner gericht tegen schandalen, die, volgens haar bewering, in Noord-Borneo heerschen. Zoowel ambtenaren als particulieren zouden schuldig zijn aan 't inpalmen van grond van inboorlingen om rubberplantages aan te leggen, begraafplaatsen zijn vernield als men den grond uit een speculatief oogpunt in gebruik wenschte te nemen. Er wordt een stelsel van voorschotten toegepast, dat er onvermijdelijk toe moet leiden de betrokken inlanders in schuld te wikkelen, en dat is ook juist wat er mee beoogd wordt, daar dan een groote macht over de schuldenaars verkregen wordt.

De vereeniging verklaart, dat hare zegslieden zich ter beschikking van de regeering houden, als deze er meer van weten wil, maar de regeering geeft geenerlei aanwijzing van nader ingelicht te willen worden.

Van haar zijde verzekert de British North Borneo Company, die, volgens overeenkomst met het gouvernement, het bestuur der zaken in handen heeft, dat ingrijpende hervormingen ingevoerd worden en de staatssecretaris voor de koloniën, lord Milner, schijnt zich op 't standpunt te stellen, dat deze aangelegenheid uitsluitend den concessionaris aangaat.

Revolutie in Boechara.

Volgens een bericht uit Moskou, en dat dus met de noodige reserves aanvaard moet worden, is in Boechara een Bolsjewikische revolutie uitgebroken. De opstandelingen hebben de oude vesting van denzelfden naam ingenomen. Boechara is een deel van Turkestan, waar reeds een Soviëtmacht den baas speelt. Deze heeft nu hulp verleend aan de roode broeders in Boechara. Navorschingen zouden aan 't licht hebben gebracht, dat Engelsche agenten den emir van Boechara opstookten om een aanval te doen op de Soviëtmacht in Turkestan; dit is nu echter omgekeerd uitgekomen. De opruiing van de Engelschen is, volgens het bericht, voor goed door het geestdriftige volk gebroken door de bestorming van het sterke bolwerk in Centraal Azië.

Mogelijk is 't; de Russische Soviët heeft een afleiding noodig van hare tegenspoeden tegen Polen en generaal Wrangel. Zij kan deze op die wijze met de daad of door een bericht gezocht hebben.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de heeren P. A. Beem, Rotterdam, Boezemsingel 190a; H. J. van Gijn, Voorburg, Koninginnelaan 43; A. Remmelswaal, den Haag, Cartesiusstraat 219; A.

Thijsse, den Haag, Zorgvlietstraat 26; J. A. Visser, den Haag, van Osstraat 37; C. W. van Velzen, den Haag, Reitzstraat 287; allen als hoofdagent 2e klasse bij de Algemeene Politie;

O. Belzer, Obrechtstraat 19bis, Utrecht, als commissaris 2e klasse bij de Algemeene Politie;

J. Middelkoop, Burgemeester van Beesd; H. J. van Renesse, den Haag, Kranenburgweg 21; C. Rientsma, Leiden, Wasstraat 6; T. van der Schilden, Aalsmeer, klerk ter Gemeentesecretarie van Amsterdam; D. Veenman, den Haag, Regentesselaan 129; allen als commies-redacteur;

H. W. Dubbeldam, Oude Singel 192, Leiden; J. A. Lacomblé, Rapenburg 44, Leiden; beiden als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

H. Hahmann, Düsseldorf, Bongardstrasse 6 II; A. J. Nieuwenhuijs, Utrecht, Kraanstraat 16; beiden als candidaat-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur;

S. Kromsigt, Mauritsstraat 8, Amsterdam, als leeraar bij het Middelbaar Onderwijs;

L. J. M. van Kalmthout, Ploegstraat 347, Vught, als adjunct-Gouvernements-accountant;

G. W. Roelofs, p/a. J. H. Wijgh, Lindengracht 186, Amsterdam, als opzichter voor de Landsgebouwen.

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIE VAN PERSONEEL VOOR DEN DIENST DER STAATSSPOOR- EN -TRAWWEGEN.

Voor gemelden dienst worden gevraagd:

a. 102 bouwkundige opzichters;
b. 8 beheerders van groote stations;
c. 10 onderbeheerders van groote stations;
d. 10 treindienstleiders;
e. 1 opzichter-werkplaats gereedschapsmaker.

Nopens de eischen van benoembaarheid, aan welke genoemde ambtenaren moeten voldoen, hunne bezoldiging en hunne verdere positie gelden onderscheidenlijk de volgende regels:

a. Zij, die in het bezit zijn van een eindgetuigschrift van de Middelbare Technische School te Amsterdam, Dordrecht of Utrecht en daarna nog niet practisch zijn werkzaam geweest, genieten als opzichter 2de klasse eene aanvangswedde van f 175 's maands, terwijl voor elke 2 jaar volwaardige practijk na het bereiken van het 21ste levensjaar, f 25 's maands daarboven wordt toegekend. Hebben zij 9 jaren volwaardige practijk, dan kan uitzending plaats hebben als opzichter 1ste klasse op f 300 's maands; voor elke 3 jaren meer practijk wordt alsdan f 50 meer salaris berekend tot ten hoogste f 450 's maands. Met 19 jaren practijk is voor bedoelde personen uitzending mogelijk ter benoeming tot bouwkundige op eene bezoldiging van f 475 's maands, welke wedde voor elke 3 jaren meer practijk wordt verhoogd met f 100 's maands, tot ten hoogste f 675 's maands.

Voor bezitters van een getuigschirft van opzichter bij den Rijkswaterstaat in Nederland, waterbouwkundig opzichter van den Bond van waterbouwkundige ambtenaren in Zeeland, opzichter der fortificatiën in Nederland, bouwkundig opzichter van de Maatschappij ter bevordering van bouwkunst in Nederland, opzichter bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen in Nederland of van een daarmede gelijkwaardig getuigschrift, is de aanvangswedde f 150, de verdere regeling als hiervoren aangegeven.

Voor hen, die in het bezit zijn van lagere getuigschriften, dan wel geen examen hebben afgelegd, is, indien zij minstens 3 jaar practijk na het bereiken van het 21ste levensjaar hebben, de aanvangsbezoldiging f 125 's maands, de verdere regeling als hierboven vermeld.

Bevordering tot opzichter 1ste klasse heeft plaats bij gebleken geschiktheid en na slagen in het voorgeschreven dienstexamen, waarvan de genoemde getuigschriften gedeeltelijk vrijstelling verleenen, na 3 jaren dienst op eene bezoldiging van f 250 's maands.

Voor bevordering tot bouwkundige wordt geen examen vereischt.

Uitzending heeft alleen plaats van personen, die niet ouder zijn dan 40 jaar en op grond van bovenstaande regels aanspraak kunnen maken op eene aanvangswedde voor zoover betreft de gehuwden van f ... 's maands en de ongehuwden van f 200 's maands.

Recht op vrije woning, of bij gemis daarvan op huurvergoeding, bestaat nog slechts voor een enkele groep van het bij den aanleg geplaatste personeel; zij, wien eene dienstwoning is aangewezen, betalen daarvoor 15 pct. van hunne maandelijksche bezoldiging met een maximum, dat voor elke woningklasse is vastgesteld.

b. Voor beheerder van een groot station komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 40 en 45 jaar, die dienst hebben gedaan als stationschef der 2de of der 1ste klasse bij de spoorwegen in Nederland. De bezoldiging bedraagt f 475 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands, alzoo tot f 675 's maands.

c. Voor onderbeheerder van een groot station komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 30 en ... jaar, die dienst hebben gedaan als stationscommies bij de spoorwegen in Nederland. De bezoldiging bedraagt f 150 's maands met 2 éénjaarlijksche verhoogingen van f 25 en 5 driejaarlijksche van f 50 's maands, alzoo tot f 450 's maands.

d. Voor treindienstleider komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 30 en 40 jaar, die dienst hebben gedaan als stationsopzichter of stationsassistent op een groot station. De wedde is dezelfde als die voor onderbeheerders onder c omschreven.

Aan gegadigden voor de betrekkingen omschreven onder b, c en d, kunnen in verband met hunne ervaring dadelijk verhoogingen worden toegekend.

e. Voor opzichter-werkplaats gereedschapsmaker komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 20 en 35 jaar, die als gereedschapsmaker werkzaam zijn geweest in een groot bedrijf. De bezoldiging bedraagt f 200 à f 450 's maands.

Wijders worden toegekend overwerkgelden wegens buiten de vastgestelde werkuren verrichten arbeid, buitengewone belooningen en premiën voor buitengewonen ijver, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot besparing van uitgaven of vermeerdering van inkomsten.

Voorstellen zijn in behandeling om in verband met de duurte alle Indische wedden te verhoogen; inmiddels worden verhoogde duurtetoeslagen gegeven, waarvan binnenkort de bedragen worden bekend gemaakt.

De uitzending voor de betrekkingen genoemd onder a en e heeft plaats voor vasten dienst, die voor de ambten b c en d bij voorkeur voor tijdelijken dienst en wel voor 5 jaren.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

1. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening, c.q. ook voor het wettig gezin, in de eerste of in de tweede klasse, alsmede voor hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, vrije overtocht op denzelfden voet binnen 1 jaar na de ontheffing van de werkzaamstelling, tenzij die ontheffing de verplichting medebrengt om gelden terug te storten;

2. eene vergoeding voor uitrustingskosten, bedragende voor de opzichters, onderbeheerders en treindienstleiders f 1500 en voor stationsbeheerders f 22..;

3. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping en eindigende met dien waarop de ambtswedde ingaat, ten bedrage van f 150 's maands bij eene aanvangsbezoldiging van f 200 tot beneden f 3.. 's maands; f 200 's maands, indien deze bedraagt f 3.. tot beneden f 400 's maands en f 250, bij eene aanvangsbezoldiging van f 400 's maands of meer;

4. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van éćne maand aanvangsbezoldiging, welke voor de voor den vasten dienst uitgezondenen is eene tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en door hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, wordt genoten als verhooging van de onder 2 bedoelde tegemoetkoming.

Gegadigden behooren zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift te wenden tot de 9de afdeeling van het Departement van Koloniën (K. 31 I) onder overlegging van:

a. diploma's en andere bewijsstukken, dat zij voldoen aan bovengenoemde eischen;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld dag en plaats van geboorte, c.q. ook van de echtgenoote en de kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 Augustus 1920, no. 154).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.